

RIPPIKOULULAISEN TYÖVIHKO JOUTJÄRVEN SEURAKUNNALLE

Tuomo Lehtinen
Opinnäytetyö, kevät 2018
Diakonia-ammattikorkeakoulu
Sosiaalialan koulutusohjelma
Kristillisen lapsi- ja nuorisotyön
suuntautumisvaihtoehto
Sosionomi (AMK) + kirkon
nuorisotyön-ohjaajan virkakel-
poisuus

TIIVISTELMÄ

Lehtinen, Tuomo. Rippikoululaisen työvihko Joutjärven seurakunnalle. Diak, Helsinki, kevät 2018. 38 s, 1 liite. Diakonia-ammattikorkeakoulu, Sosiaalialan koulutusohjelma, Kristillisen lapsi- ja nuorisotyön suuntautumisvaihtoehto, sosionomi (AMK) + kirkon nuorisotyöntekijän virkakelpoisuus.

Työn tarkoitus oli laatia Joutjärven seurakunnan rippikoululaisten käyttöön henkilökohtainen työvihko. Tarkoitus on, että rippikoululainen käyttää työvihkoa oppimiskokonaisuuksien yhteydessä. Opettaja voi puolestaan käyttää työvihkoa apunaan suunnitellessaan ja toteuttaessaan opetusta. Työvihko voi korvata erillisen rippikoulun oppikirjan opettajan harkinnan mukaan. Työvihon avulla on tarkoitus vahvistaa nuorten osallisuutta, aktiivisuutta ja oppimista rippikoulussa. Työvihon laadinnassa on otettu huomioon vuonna 2017 julkaistun uusimman rippikoulusuunnitelman ohjeistus. Tämän Suuri ihme – rippikoulusuunnitelman tavoite on kehittää rippikoulua yhä nuorilähtoisemmäksi.

Työvihko koostuu 12 aiheesta, jotka muotoutuivat rippikoulusuunnitelman 2017 keskeisimpien oppimissisältöjen ja Joutjärven seurakunnan aikaisemmissa rippikoululuissa käytössä olleiden oppituntien mukaan. Kuhunkin aiheeseen laaditut tehtävät pyrkivät hyödyntämään kaikkia oppimisen työtapoja. Näin pyritään saamaan kaikki nuoret aktiivisesti mukaan työskentelyyn ja vahvistetaan heidän rippikoulukokemustaan.

Rippikoulun työvihko toteutettiin helposti muokattavana ja tulostettavana tiedostona. Näin työvihkoa voidaan parannella myös jatkossa ja muuttaa tarpeen mukaan. Yksinkertaisella toteutustavalla on myös merkittävä kustannuksia säästävä vaikutus. Kustannustehokkuus on seurakuntien kiristyvän talouden takia merkittävä tekijä.

Työn teoreettisia lähtökohtia ovat erilaiset oppimiskäsitykset sekä erilaiset oppimistavat. Lisäksi pohditaan nuorten osallisuutta. Koska kyse on rippikoulukäyttöön tarkoitettusta materiaalista, lähestytään asiaa etenkin kristillisen kasvatuksen ja nuorisotyön näkökulmasta. Työn liitteenä olevasta Rippikoulun työvihosta muodostetaan myöhemmin itsenäinen tulostettava kokonaisuus.

Asiasanat: kristillinen kasvatus, rippikoulu, opetustilanne, oppimiskäsitykset, uskonnonpedagogiikka

ABSTRACT

Lehtinen, Tuomo. A booklet for the use of confirmation schools. p.38 1 appendix. Language: Finnish. Spring 2018. Diaconia University of Applied Sciences. Degree Programme in Social Services, Option in Christian Youth Work.

Degree: Bachelor of Social Services.

The purpose of this thesis was to produce a practical work booklet for students in confirmation schools in Joutjarvi Lutheran church. The aim was to strengthen involvement, activity and learning of the young participants. The newest guideline 'Big Miracle' (Suuri Ihme) published by the Finnish Lutheran church in 2017 has been a base when building up this booklet with the aim to keep young participants even stronger in the focus. It meant to activate the young participants and to strengthen their learning experience.

The booklet consists of 12 subjects. Assignments were selected to provide multiple and versatile learning methods. The Work booklet was produced in an easy to modify and to print format to ensure that the booklet is cost efficient and easily developed when needed. The theoretical reference of this thesis was based on different learning frameworks and personal learning concepts. Involvement aspects were taken into account. Because the material was developed for confirmation schools, Christian education and youth work were the viewpoint.

Keywords: Christian education, confirmation school, teaching situation, learning concepts, religion pedagogy

SISÄLLYSLUETTELO

1 JOHDANTO	5
2 OPPIMISKÄSITYS – MITEN ME OPIMME?	8
3 KRISTILLINEN KASVATUS	11
4 OSALLISUUS JA NUORILÄHTÖISYYS	14
5 RIPPIKOULU - NUOREN KASVUN JA KYPSYMISEN AIKAA	16
6 OPETTAMISEN TYÖTAPOJA	18
7 ERILAISIA OPPIMISTYYLEJÄ	21
8 TEORIA KÄYTÄNNÖKSI JA TYÖVIHON RAKENNE	23
8.1 Työkirjan laatimisen prosessi	23
8.2 Työvihon yleinen rakenne.....	24
8.3 Oppimissisällöt	28
9 POHDINTA JA JATKOKEHITYSMAHDOLLISUUDET	31
9.1 Työn tavoitteiden toteutuminen	31
9.2 Oma ammatillinen kehitykseni	33
LÄHTEET	37
LIITE 1 – Työvihko	39

1 JOHDANTO

Vuonna 2017 julkaistiin Suomen Evankelisluterilaisen kirkon uusi ohjeistus rippikoulun järjestämisestä seurakunnissa. Suuri Ihme – Rippikoulusuunnitelma käsittelee melko laajasti rippikoulun lähtökohtia, tavoitteita sekä suunnittelua ja toteutusta. Yksi uusitun ohjeistuksen keskeisistä tavoitteista on kehittää rippikoulua yhä nuorilähtöisemmäksi. Opiinnytetyöni tavoitteena oli laatia Joutjärven seurakunnan rippikoulujen käyttöön käytännönläheinen työvihko. Tarkoitus on, että rippikoululainen käyttää työvihkoa oppimiskokonaisuuksien yhteydessä. Opettaja voi puolestaan käyttää työvihkoa apunaan suunnitellessaan ja toteuttaessaan opetusta. Työvihko voi korvata erillisen rippikoulun oppikirjan opettajan harkinnan mukaan. Työvihon avulla on tarkoitus vahvistaa nuorten osallisuutta, aktiivisuutta ja oppimista rippikoulussa. Työvihon laadinnassa on otettu huomioon vuonna 2017 julkaistun uusimman rippikoulusuunnitelman ohjeistus. Joutjärven rippikoulun työvihkoon valitut aiheet pitävät sisällään kaikki uuden rippikoulusuunnitelman luettelemat oppimissisällöt.

Yksi työn lähtökohta oli Joutjärven seurakunnan rippikouluissa tekemäni havainto, että nykyisistä rippikoulun oppikirjoista käytetään tunneilla melko pientä osaa kirjojen sisällöstä. Osa opettajista ei hyödynnä oppikirjoja opetuksessa juuri ollenkaan ja usein oppikirjat jäävät lähes käyttämättömäksi. Olen toiminut isosena, isosten isosena ja opettajana monissa Joutjärven seurakunnan järjestämissä rippikouluissa jo yli kymmenen vuoden ajan. Minulle on siis muodostunut asiasta jonkinlainen omakohtainen käsitys.

Työssäni olen havainnoinut nuorten erilaisia oppimistapoja. Toisille on luontaisinta oppia kirjoista lukemalla, jotkut kuuntelevat mielellään tarinoita, kun taas osa nuorista oppii ja myös innostuu enemmän tekemisestä. Ihmisillä on siis erilaisia tapoja oppia. Näiden erilaisten oppimistapojen huomioiminen auttaa kaikkien nuorten mukaan saamisessa oppimistilanteessa. Oppimismotivaatiota lisää selkeästi nuorten aktiivinen osallistuminen opetustilanteeseen. Riihimäki toteaaakin, että lähtökohtana kaikessa opetustyössä kuten myös nuorisotyössä tulisi olla se, että opiskeltavan asian tulee olla nuorten mielestä kiinnostava (Riihimäki

2005, 193). Omien kokemusteni mukaan nuorten kiinnostusta lisää parhaiten työskentelytavat, jotka kannustavat keskusteluihin ja aktiiviseen osallistumiseen. Keskustelussa on tärkeää avoin tasavertainen vuoropuhelu. Kaikkien nuorten mielipiteet ovat arvokkaita ja jokainen nuori on ainutlaatuinen. Nuoren tulee kokea tulevansa kuulluksi ja hyväksytyksi.

Nuorten aktivoiminen opetus- ja kasvatustilanteessa on siis ensiarvoisen tärkeää. Aktiivisuus tarkoittaa osallisuutta. Rippikoulusuunnitelma korostaa, että nuoret ovat osallisia. Osallisuus on sekä toimimista ja vaikuttamista että olemista ja joukkoon kuulumista. Nuori on siis mukana sekä suunnittelemassa, toteuttamassa ja arvioimassa rippikouluaan. Jokaisella nuorella on tähän jotakin annettavaa. Mahdollisuus olla osallisena ja mukana asioiden käsittelyssä on myös ratkaisevaa ihmisen identiteetin kehittymisen kannalta. Osallistumisen kautta opitaan olemaan ja elämään yhdessä. Rippikouluun osallistuminen on nuorelle kokonaisvaltainen kokemus. Oppimista tapahtuu koko rippikoulun ajan erilaisissa tapahtumissa ja yhdessäolossa. Varsinaiset ”oppitunnit” muodostavat vain osan rippikoulusta. Rippikoulujen hartaudet ja tehtäväradat ovat siis myös osa nuoren rippikouluopetusta, vaikka eivät olekaan varsinaisia ”oppitunteja”. (Rippikoulusuunnitelma 2017, 18.)

Keskustelin nuorten aktivoinnin tärkeydestä oppimistilanteissa Joutjärven seurakunnan nuorisopastorin Tuomas Luoman kanssa. Keskustelu vahvisti, että käsitykseni vastasi myös hänen kokemuksiaan. Samaa asiaa kertoivat myös monet muut rippikoulujen opettajina toimineet henkilöt. Keskustelujen johdosta Tuomas Luoma ehdotti minulle opiskeluni lopputyön aiheeksi käytännönläheisen työvihon kokoamista Joutjärven seurakunnan rippikoulujen käyttöön. Työvihon avulla on tarkoitus vahvistaa nuorten osallisuutta, aktiivisuutta ja oppimista oppimistilanteessa. Aihe vaikutti mielenkiintoiselta ja tärkeältä, joten tartuin haasteeseen. Työn tavoitteena oli siis suunnitella Joutjärven seurakunnan rippikoulujen opettajien ja oppilaiden käyttöön työvihko. Tarkoitus on että nuori käyttää työvihkoa opetustilanteessa. Toisaalta työvihko toimii myös opettajan apuna opetustilanteita suunniteltaessa ja toteuttaessa. Työvihon sisältöä koottaessa otettiin huomioon tuorein vuonna 2017 julkaistu Suuri Ihme - Rippikoulusuunnitelma 2017. Työvihko toteutettiin tiiviiksi kokonaisuudeksi ja mahdollisimman

käytännönläheiseksi (Luoma 2017). Käytännönläheisyyteen pyrin selkeällä ja yksinkertaisella kielellä sekä toteutuksella, jota nuorten on helppo ymmärtää.

Lähden liikkeelle aiheen teoreettisesta viitekehyksestä tutustumalla erilaisiin oppimiskäsityksiin ja kristillisen kasvatuksen näkökulmaan. Perehdyn erilaisiin opettamistapoihin sekä oppimistyyliin. Lisäksi käsittelen nuorten osallisuuden ja rippikoulun nuorilähtöisyyteen vaikuttavia tekijöitä. Koska kyseessä on rippikoulukäyttöön tarkoitettu materiaalista, pyrin tarkastelemaan asiaa etenkin kristillisen kasvatuksen ja nuorisotyön näkökulmasta.

Mukana hankkeessa yhteistyökumppanina on Joutjärven seurakunnan kappalainen Tuomas Luoma. Työn aloittamishetkellä Tuomas oli Joutjärvellä nuorisopastori. Silloin hän vastasi Joutjärven seurakunnan rippikoulujen sisällöstä ja kehittämisestä. Vaikka Tuomas siirtyi erilaiseen rooliin seurakunnassa, halusimme silti jatkaa yhteistyötä vihon kehittämisessä. Varsinaisen työvihon toteutan itsenäisesti.

2 OPPIMISKÄSITYS – MITEN ME OPIMME?

Oppiminen on hyvin moniulotteinen ilmiö. Siitä on laadittu eri aikakausina lukuisia teorioita. Uudet teoriat ovat osin kumonnet ja täydentäneet vanhoja. Yleisiä oppimisen teorioita ovat muun muassa behavioristinen oppimiskäsitys, sosiaalisen oppimisen teoria, humanistinen oppimiskäsitys ja konstruktivinen teoria (Pruuki 2008, 9). Usein ei sitouduta kuitenkaan tiukasti yhteen tiettyyn oppimiskäsitykseen vaan niitä hyödynnetään vapaasti eri osa-alueita painottaen, kuten Pruuki toteaa kuvatessaan oppimista aktiiviseksi toiminnaksi (Pruuki 2010, 5).

Behavioristinen käsitys hallitsi oppimiskäsitystä 1900-luvun alusta aina 1960-luvulle saakka. Oppiminen ymmärrettiin ärsykkeen ja reaktion kytkeytymiseksi. Tästä käytettiin nimeä ehdollistuminen. (Pruuki 2008, 9.) Behavioristit tekivät kokeensa pääosin eläimillä kontrolloiduissa laboratorioissa (Pruuki 2010, 57). Behaviorismin heikkous on siinä, että se tekee ihmisestä kovin mekaanisen olennon, joka oppii ainoastaan ulkoisten ärsykkeiden pohjalta (Räsänen 2008, 289). Oppiminen ymmärretään korostetusti ulkoa ohjautuvana toimintana. ”Lapset ovat hiljaa, koska opettaja on luvannut päästää heidät oppitunnilta vähän aikaisemmin, jos he käyttäytyvät kunnolla.” Tässä oppimismallissa on siis tyypillistä, että oppilas nähdään passiivisena objektina ja opettaja toimii aktiivisesti ärsykkeiden antajana. Yksinkertaisuudestaan huolimatta mallilla voidaan kuvata joitain oppimistilanteita, vaikka se ei kuvaakaan oppimisen kaikkia näkökulmia (Pruuki 2008, 11).

Sosiaalisen oppimisen teoria lähtee mallioppimisen periaatteesta. Matkimisella ja esimerkillä on keskeinen osa oppimista. (Räsänen 2008, 290.) Yksilön käyttäytymisen muotoutumisessa ja oppimisessa on olennaista yksilön ja yhteisön vuorovaikutus. Lisäksi yksilön valmiuteen seurata mallia vaikuttaa erityisesti se, miten mallin käyttäytymisestä palkitaan tai rangaistaan. (Pruuki 2010, 59.) Sosiaalisen oppimisen teoriasta on meillä jokaisella varmasti lukuisia kokemuksia omista arkielämän havainnoista. Etenkin pienten lasten oppimisessa voi havaita mallioppimisen tilanteita. Lapset matkivat mielellään aikuisen tai esimerkiksi vanhemman sisaruksen toimia. Teoria ei ota kuitenkaan huomioon sitä, että osa

oppilaista suhtautuu kriittisesti omaan ympäristöönsä ja mielellään kapinoi sitä vastaan. (Pruuki 2008, 12.) Sosiaalisen oppimisen teoriaa voidaan kuitenkin soveltaa myös rippikouluun oppimisyhteisönä, koska on ilmeistä, että merkittävää oppimista tapahtuu juuri yhteisöllisyyden kautta. Yksilön käsitys itsestään muuttuu yksilön vaikuttaessa yhteisöön ja yhteisön yksilöön. Samalla yhteisö muuttuu. (Pruuki 2010, 59 – 60.)

Humanistisen oppimiskäsityksen mukaan nähdään, että ihminen perusluonnoltaan hyvä ja vastuullinen olento. Ydinajatus on, että ihminen on aktiivinen ja itseohjautuva toimija, joka pyrkii toteuttamaan itseään. Opiskelijan kokemuksilla on mallissa keskeinen rooli. Oppimisen prosessi lähtee opiskelijan kokemuksesta. Kokemusta seuraa asian pohtiminen. Tämän jälkeen kokemukset käsitteellistetään ja opittua asiaa kokeillaan aktiivisesti käytännössä. Humanistisessa teoriassa keskeistä on yksilön omaehtoinen oppimisprosessi. Tosin myös yksilön ja ryhmän vuorovaikutukselle annetaan tietty rooli oppimisessa. (Pruuki 2010, 60.) Humanistisella oppimiskäsityksellä voidaan kuvata esimerkiksi opiskelijoiden oppimista ryhmässä. Tämän oppimismallin soveltaminen on kuitenkin haasteellista, etenkin niiden oppilaiden kohdalla, joilla ei ole motivaatiota opiskella. (Pruuki 2008, 13 – 14.)

Konstruktiivisen oppimisteorian lähtökohtana on ajatus, että ihminen pyrkii aktiivisesti rakentamaan ja laajentamaan omaa tietovarantoaan. Oppiminen on jatkuva prosessi, jossa yksilö asettaa tavoitteita oppimiselleen sekä rakentaa ja muokkaa ajattelunsa ja toimintansa malleja. (Pruuki 2008, 16 – 17.) Oppija nähdään aktiivisena tiedon muokkaajana. Tietokäsitys on dynaaminen. Perusta uuden oppimiselle on aikaisemmin opittu. Oppilas on siis itse aktiivinen tiedon konstruoija eli rakentaja. Rakennusmateriaalia oppilas saa omista kokemuksistaan ja oppimansa asian omista tulkinnoista. Oppiminen on siis ennen kaikkea oivaltamista ja asioiden sisäistämistä. (Räsänen 2008, 290.)

Konstruktiivisen oppimisen kognitiiviset prosessit ovat yksilöllisiä, mutta sosiaalinen vuorovaikutus aktivoi niitä (Pruuki 2008, 18). Erityisesti samalla tiedollisella tasolla olevien ihmisten välinen vuorovaikutus synnyttää tehokkaasti kognitiivisia ongelmia, kun ihmiset pyrkivät ymmärtämään toistensa käsityksiä (Pruuki

2010, 63). Konstruktiviseen oppimisteoriaan kuuluu myös suuntaus joka korostaa oppimisen yhteyttä tilanteeseen, jossa oppiminen tapahtuu. Suuntauksen mukaan koulussa opitut asiat siirtyvät heikosti käytäntöön. Sen sijaan oppiminen on tehokasta tilanteessa, jossa sitä on tarkoitus myös käyttää. (Pruuki 2008, 20.)

Edellä tarkastellut oppimisteoriat lähestyvät oppimista eri näkökulmista. Merkittävä ero löytyy behaviorismin ja muiden teorioiden väliltä. Behaviorismissa oppiva ihminen nähdään passiivisena, kun taas muissa korostetaan opiskelijan omaa aktiivisuutta. Yhteistä muille teorioille on sosiaalisen vuorovaikutuksen korostaminen. (Pruuki 2010, 65.)

Opetushallituksen 2014 julkaisema perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet lähtee oppimiskäsityksestä, jonka mukaan oppilas on aktiivinen toimija. Hän oppii sekä itsenäisesti että yhdessä muiden kanssa. Kieli, keuhollisuus ja eri aistien käyttö ovat ajattelun ja oppimisen kannalta olennaisia. Uusien tietojen ja taitojen oppimisen rinnalla oppilas oppii refleктоimaan oppimistaan, kokemuksiin ja tunteitaan. Myönteiset tunnekokemukset, oppimisen ilo ja uutta luova toiminta edistävät oppimista. Oppiminen tapahtuu vuorovaikutuksessa toisten oppilaiden, opettajien ja muiden aikuisten kanssa. Oppimaan oppimisen taitojen kehitys on perusta tavoitteelliselle ja elinikäiselle oppimiselle. Oppilaan kiinnostuksen kohteet, arvostukset, työskentelytavat ja tunteet sekä kokemukset ja käsitykset itsestä ohjaavat oppimisprosessia ja motivaatiota. Tämä opetussuunnitelmaan kirjoitettu oppimiskäsitys edustaa mielestäni nykyaikaista laajaa näkemystä oppimisesta. Se ottaa huomioon oppijan kokonaisena aktiivisena toimijana, unohtamatta vuorovaikutuksen ja myönteisten kokemusten voimaa motivaation lähteenä. Myös oppimaan oppimisen käsitys on erittäin tärkeää yksilön koko elinkaaren aikana. Erityisen tärkeää tämä on työskenneltäessä nuorten parissa. Tässä iässä asenteet tulevaisuuden oppimiseen rakentuvat. (Opetushallitus 2014, 17.)

3 KRISTILLINEN KASVATUS

Kasvatuksella on monia määritelmiä. Tyypillisesti määritelmissä mainitaan usein kuitenkin kasvatustyön tavoitteellisuus, arvosidonnaisuus eli normatiivisuus ja vuorovaikutuksellisuus. Kasvattajan roolia myös korostetaan. Kasvattaja edustaa teoillaan ja olemuksellaan aina jotakin, tahtoipa hän sitä tai ei. Kasvatus tapahtuu siis aina kasvattajan ja kasvatettavan välisessä vuorovaikutustilanteessa, jossa kasvattajalla on motiivinaan tiettyjen tavoitteiden siirtäminen kasvatettavalle. Tähän kasvattajan motiiviin liittyy vastapainona kasvattaja suuri vastuu kasvatettavasta. (Muhonen & Tirri 2008, 64.)

Kasvatuksen luonnehtiminen ja määrittely edellä kuvatulla tavalla ei vielä kerro, mihin päämääriin kasvatuksella pyritään tai mihin arvoihin sitoudutaan. Kasvatuksesta tulee kristillistä, kun sen sisältö ja tavoite ovat kristillisiä. (Muhonen & Tirri 2008, 65 – 66.) Kristillinen kasvatus voidaan määritellä kristillisen perinteen välittämisenä sukupolvelta toiselle (Muhonen & Tirri 2008, 67).

Kirkon kasvatustoiminta perustuu kasteessa saatuun yhteiseen tehtävään. Jeesus antoi meille kaste – ja lähetyskäskyn: *”Minulle on annettu kaikki valta taivaassa ja maan päällä. Menkää siis ja tehkää kaikki kansat minun opetuslapsiksi: kastakaa heitä Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen nimeen ja opettakaa heitä noudattamaan kaikkea, mitä minä olen käskennyt teitä noudattaa.”* (Matt. 28:18–20.) Kaste on kutsu meille jokaiselle kasvaa kristittynä. Kasvatustoimintaan osallistuvat yhdessä sekä kirkko että vanhemmat ja kummit. Kirkon tavoite on kasvatustoiminnassa tarjota olosuhteet, joissa luottamus kolmiyhteiseen Jumalaan luo perustan uskon kasvulle ja juurtumiselle. Kirkkomme kasvatus mahdollistaa jokaisen kasvun omana itsenään, lähimmäisenä ja yhteisön jäsenenä. (Aaltonen, Halme, Nurmi, Kokkonen, Pesonen ja Vinko 2012, 1–2.) Kirkkolaki määrittelee kirkon tehtäväksi huolehtia seurakunnan avulla kristillisestä kasvatuksesta ja opetuksesta. Kristillinen kasvatustyö tapahtuu seurakunnissa pääosin kirkon lapsi- ja nuorisotyön kautta. (Kirkkohallitus 2013, 24.)

Kristillistä kasvatusta voidaan tarkastella erilaisten näkökulmien kautta. Sitä voidaan kuvata kuuden ulottuvuuden mallin avulla. Eri ulottuvuudet ovat: opilli-

nen, rituaalinen, kokemuksellinen, eettis-moraalinen, huolenpidollinen ja pedagoginen. (Muhonen & Tirri 2008, 77.)

Opillinen ulottuvuus välittää uskon sisällön esimerkiksi raamatunkertomusten avulla. Opillisen ulottuvuuden keskeinen merkitys on yhteisen perinteen ylläpitäminen ja eteenpäin vieminen sekä kristityn identiteetin vahvistaminen. Tarinoilla ja kertomuksilla on valtava voima. Ennen kirjoitettua tietoa ihmiset välittivät toisilleen tietoa ja kokemusta nimenomaan kertomusten avulla. Kertomukset kasvattavat ja luovat yhteyttä kuulijoiden kesken. (Muhonen & Tirri 2008, 78.)

Rituaalisen ulottuvuuden kautta opitaan kristilliset tavat ja perinteet. Näitä ovat esimerkiksi kirkkovuosi, jumalanpalvelukset, rukoileminen ja laulut. Yhteiset rituaalit tarjoavat kokemuksia ja turvallisuutta sekä vahvistavat yhteyttä. (Muhonen & Tirri 2008, 78.) Perinteet kulkevat siis nimensä mukaisesti perintönä sukupolvilta toisille. Ne uudistuvat hitaasti, mutta saavat joskus mukaansa ajan myötä erilaisia kerrostumia. Perinne, joka museoidaan muuttumattomana, kuolee. Perinne, jota käytetään ja joka uudistuu kunkin sukupolven aikana, elää. (Lindfors 2008, 55.)

Kokemukselliseen ulottuvuuteen liittyy emotionaalinen ilmapiiri ja Jumalan rakkauden sekä läsnäolon kokeminen. Usko ei ole vain asioiden totena pitämistä tai ulkoisia tapoja, vaan kokkonaisvaltaista luottamista ja turvautumista Jumalaan. Ihmisen usko vahvistuu omakohtaisen kokemuksen kautta. Myös kasvatajan oma usko ja luottamus välittyvät eteenpäin. (Muhonen & Tirri 2008, 79.)

Eettis-moraalisessa ulottuvuudessa kasvatuksen tavoitteena on kasvatus kohti hyvää ja oikeaa. Kasvatuksella välitetään ja opetetaan tärkeitä arvoja ja hyviä kristillisiä tapoja. Eettisten periaatteiden opettaminen ei kuitenkaan yksin riitä. Kristillisessä kasvatuksessa opetellaan myös elämään siten, että nuo periaatteet toteutuvat käytännössä. (Muhonen & Tirri 2008, 79–80.) Kristillisen etiikan kulmakiviin kuuluu keskeisesti lähimmäisen rakastaminen. Jeesus opetti meitä rakastamaan lähimmäistämme niin kuin itseämme (Mark. 12:31).

Huolenpidollisessa ulottuvuudessa korostuu kasvatettavan ja kasvattajan välinen suhde. Siihen kuuluu lämmin ja turvallinen ilmapiiri sekä huolenpito ja rakkauden osoittaminen. Kristillisessä kasvatuksessa pyritään aina toimimaan lapsen parhaaksi ja tuetaan hänen kasvuaan. (Muhonen & Tirri 2008, 80.)

Pedagogisessa ulottuvuudessa ymmärretään, että kasvatus on myös tavoitteellista toimintaa. Sillä on selkeät tavoitteet ja arvolähtökohdat. Pedagogiseen ulottuvuuteen liittyy kasvatuksen sisältö ja menetelmät sekä niiden taustalla vaikuttavat periaatteet ja lähtökohdat. (Muhonen & Tirri 2008, 81.)

Kristilliseen kasvatukseen kuuluu vahvasti perinteen välittäminen. Tässä on kasvattajan tasapainoiltava kahden vastakkaisen elementin välillä: Kasvattajalla on oikeus ja velvollisuus välittää tiettyjä arvoja ja uskomuksia, mutta samaan aikaan on kunnioitettava kasvatettavan oikeutta subjektiivuuteen ja autonomiaan. Kasvattajan tulee tiedostaa omat arvonsa ja uskomuksensa, mutta hänellä ei kuitenkaan ole oikeutta alistaa kasvatettavan kokemuksia oman maailmankuvansa mukaisiksi. Kasvattajan tulee ymmärtää, että liialla tuputtamisella tai ahdasmielisellä kasvatuksella voi olla negatiivisia vaikutuksia. (Muhonen & Tirri 2008, 71.)

4 OSALLISUUS JA NUORILÄHTÖISYYS

Osallisuudella tarkoitetaan sitä, että toiminnan lähtökohtana ovat siihen osallistuvien lasten ja nuorten intressit (Kallioniemi 2004, 51–52). Osallisuus liittyy myös yksilön omaan kokemukseen siitä, että hänellä on halua, kykyä ja mahdollisuutta vaikuttaa. Osallisuutta voidaan edistää eri laajuudessa ja eri tasoilla. Osallisuuden tasoja ja siihen liittyviä käsitteitä ovat esimerkiksi mukana oleminen, mukaan kuuluminen, mukana vaikuttaminen, yhteisöllisyys ja yhteisön toimintatavat. (Jaakola 2012, 7 – 8.)

Osallisuus on vaikuttamista oman elämänsä kulkuun, mahdollisuuksiin, toimintoihin ja yhteisiin asioihin. Osallisuus ilmenee päätösvalta omasta elämästä, vaikuttamisena ryhmässä sekä merkityksellisyyden luomisena ja kokemisena. (Isola, Kaartinen, Leemann, Lääperi, Schneider, Valtari & Keto-Tokoi 2017, 5.) Mäkinen kirjoittaa osallisuudesta seuraavasti: ”Kokemalla ihminen tulee osalliseksi ympäröivästä maailmasta. Maailman ja ihmisen välinen suhde tapahtuu vastavuoroisena prosessina. Emme vain me muuta maailmaa, vaan myös maailma muuttaa meitä. Osallisuus elämästä on aktiivista toimintaa.” (Mäkinen 2008, 345.)

Rippikoulun tavoitteiden, suunnittelun, rakenteiden ja toiminnan tulee palvella nuorten oppimista ja kasvua kristittyinä. Oppiminen ja kasvu eivät tapahdu tyhjiössä. Nuoruudessa ystävillä, ryhmällä ja rippikoulussa muotoutuvalla yhteisöllä on erityinen merkitys. Osallisuus on sekä toimimista ja vaikuttamista että olemista ja joukkoon kuulumista. Osallisuudessa on kyse siitä, miten kukin nuori voi olla mukana suunnittelemassa toteuttamassa ja arvioimassa rippikouluun. Jokaisella nuorella on jotakin annettavaa. Erityisen tärkeää osallisuutta rippikoulussa on yhteenkuuluvuuden kokemus. Minulla on tilaa ja voin kokea kuuluvani joukkoon. Osallisuus merkitsee myös yhteyttä. Rippikoulussa ollaan yhdessä ja tehdään yhdessä. (Rippikoulusuunnitelma 2017, 17 – 18.)

Rippikoulusuunnitelman yhtenä keskeisenä tavoitteena on kehittää rippikoulua yhä nuorilähtöisemmäksi (Rippikoulusuunnitelma 2017, 5). Nuorilähtöisyys tarkoittaa sitä, että rippikoulun ytimessä ovat nuoret. Rippikouluja pidetään heitä

varten. Nuoret tulee ottaa mukaan rippikoulun suunnitteluun. Nuorten oppimisen motivaatio viriää ja vahvistuu, kun he tuntevat päättävänsä ja puhuvansa omasta puolestaan. Toisaalta nuorilla on oikeus myös osallistua rippikouluun ilman omia erityisiä tavoitteita. Osallisuus on paitsi tekemistä myös olemista ja vastaanottamista. Se on vapautta valita omasta puolestaan. Pelkkä oleminen riittää osallisuuteen silloin, kun se on nuorelle hyvä. (Rippikoulusuunnitelma 2017, 17–18.)

Kirkon verkkojulkaisussa Sakastissa Jari Pulkkinen tiivistää osuvasti: ”Nuorilähtöisyys tarkoittaa sitä, että rippikoulua pidetään nuorta varten. Hän on rippikoulun keskiössä. Kaikkea mitä rippikoulussa tehdään, tulee peilata suhteessa nuoren elämään.” Hän jatkaa vielä aiheesta: ”Yksi esimerkki nuorilähtöisyydestä on rippikoulusuunnitelmaan kirjatut oppimissisällöt. Suunnitelmassa ei ole erikseen kirjattu nuorten elämään liittyviä teemoja, vaan ajatus on siinä, että kaikkia rippikoulussa käsiteltäviä aineita tulee peilata nuorten elämän kautta.” (Pulkkinen, Sakasti 24.03.2017)

Nuoria on hyvä kannustaa pohtimaan omia toiveitaan ja ilmaisemaan niitä. Nuorten osallisuutta voi vahvistaa aktiivisesti kysymällä ja kuuntelemalla heidän kokemuksiaan. (Rippikoulusuunnitelma 2017, 18.) Kun nuoret esittävät kysymyksiä ja ihmettelevät on tärkeää, että näihin nuorten kysymyksiin reagoidaan ja nuoria kiinnostavia asioita käsitellään. Asioiden pohdinta yhdessä ja nuorten ajatusten huomioiminen vahvistavat heidän kokemuksia hengellisestä elämästä. (Tuominen 2005, 40 – 42.)

Nuorilähtöisessä etsivässä nuorisotyössä nuoren kohtaaminen tulisi mahdollistua matalan kynnyksen periaatteella. Siihen ei kuulu oman aseman esille tuonti tai siihen liittyvät ulkoiset merkit eikä vuorovaikutuksen muodollisuus. (Puuronen 2014, 24.) Samanlaista nuorilähtöistä asennetta tulee soveltaa myös rippikouluissa. Ohjaajan tulee olla perillä nuorten asioista ja kunnioittaa nuorta ihmisenä.

5 RIPPIKOULU - NUOREN KASVUN JA KYPSYMYSEN AIKAA

Rippikoulu on nuorten yhteinen kokemus. Suuri osa ikäluokasta osallistuu rippikouluun vuosittain. Rippikoululla on pitkät, lähes sata vuotta jatkuneet perinteet. Ensimmäiset ohjeistukset rippikouluista Suomen evankelisluterilaisen kirkon piispankokous antoi vuonna 1919. (Rippikoulusuunnitelma 2017, 5.) Tuorein ohjeistus seurakunnan rippikoulusta on vuodelta 2017, Suuri Ihme – Rippikoulusuunnitelma 2017, ”Elämää Jumalan kasvojen edessä”. Suomen evankelisluterilaisen kirkon piispainkokous hyväksyi suunnitelman 5.4.2017.

Rippikoulusuunnitelma 2017 ei ole kuitenkaan varsinainen opetussuunnitelma vaan laaja kokonaisuus, joka on laadittu tukemaan nuoren hengellistä kasvua. Rippikoulusuunnitelma on laadittu kirkkohallituksen alaisessa työryhmässä. Suuri ihme – rippikoulusuunnitelma kehittää rippikoulua yhä nuorilähtöisemmäksi. Nuoret ovat rippikoulun subjekteja. He ovat mukana rippikoulun suunnittelussa, toteutuksessa ja arvioinnissa. Rippikoulun tavoitteena on vahvistaa nuorten uskoa kolmiyhteiseen Jumalaan ja varustaa heitä elämään kristittyinä. (Rippikoulusuunnitelma 2017, 2.) Merkittävä muutos aikaisempaan on uuden suunnitelman suositus siitä, että nuoret osallistuvat rippikoulun aikana ehdoolliselle useampaan otteeseen yhdessä ohjaajien kanssa (Evl.fi 2017).

Jokainen seurakunta laatii itsenäisesti oman paikallisen rippikoulusuunnitelman oppimissisältöineen. Paikallisseurakunnan kirkkoneuvosto vastaa kirkkoherran kanssa seurakunnan rippikoulun asianmukaisuudesta. Rippikoulun kokonaisuunnittelusta vastaa seurakunnan nimeämä viranhaltija. Käytännössä suunnitteluun ja kehittämiseen osallistuvat kaikki seurakunnassa rippikoulutyötä tekevät. (Pruuki 2010, 70.)

Rippikoulusuunnitelma 2017 määrittää rippikoulun prosessiin neljä osiota: Tee-mapäivät, Jumalanpalvelus ja nuorisotoiminta, Intensiivijakso sekä Konfirmaatio (Rippikoulusuunnitelma 2017, 45). Käytännössä rippikouluja järjestetään seurakunnissa hyvin monimuotoisina. Osa rippikouluista käydään pääasiassa oppitunti tyyppisinä lähijaksoina. Niin sanotut leiririppikoulut ovat muodostuneet hyvin suosituiksi toteutusmuodoiksi. Leirimuotoisessa rippikouluissakin osa oppi-

misesta toteutetaan leiriä edeltävillä lähijaksoilla. Leirejä järjestetään myös erilaisina teemaleireinä. Leirit tarjoavat nuorille mahdollisuuden kokea yhteisöllisyyttä ja harjoitella itsenäistymistä. Monille nuorille se on ensimmäinen kerta olla poissa tutusta kodin ja vanhempien vaikutuspiiristä. Sekä koti-ikävä, että samanaikainen tarve itsenäistyä kodista kuuluvat asiaan. (Rippikoulusuunnitelma 2017, 21.)

Rippikouluikäiset nuoret ovat aikuistumisen ja hengellisen kasvun näkökulmasta herkässä vaiheessa. 15-vuotiaat nuoret kohtaavat fyysisten murrosiän mukanaan tuomien muutosten lisäksi myös henkisiä ja sosiaalisia muutoksia. Nuoret kypsyvät kohti aikuisuutta ja siteet perheeseen ja kotiin löystyvät vaihteittain. Nuoret itsenäistyvät ja kasvavat kohti aikuisuutta. Samalla nuori usein miettii elämän suuria kysymyksiä ja aika on otollista hengelliselle kasvulle. Nuorten kehityksen ohella rippikoulun opettajan on tarpeen ymmärtää, että yksilön usko saa erilaisia muotoja elämänkaaren eri vaiheissa. Nuorten opetuksessa esittämät ajatukset voivat liittyä hänen senhetkiseen kehitysvaiheeseensa. Rippikouluikäisissä olevat nuoret ymmärtävät yleensä jo abstraktejakin uskonnollisia käsitteitä toisin kuin muutamaa vuotta aiemmin. (Pruuki 2010, 51.)

Nuoruuteen liittyy iloa ja voimakasta elämänjanoa ja samalla haavoittuvuutta ja epävarmuutta. Nuori etsii omaa arvoaan ja vertaa itseään muihin. Kelpaanko minä? Olenko kaunis? Rakastaako kukaan minua? On tärkeää, että nuori voisi rippikoulun aikana kokea elämänsä ihmeeksi ja arvokkaaksi. Rippikoulu tarjoaa nuorelle mahdollisuuden pohtia monia elämän kysymyksiä kuten: oman elämän valintoja ja arvoja, ihmisen ja Jumalan suhdetta, synnin ja armon kysymyksiä, sovitusta ja pelastusta, elämää, kuolemaa ja ylösnousemusta. Rippikoulu valmistaa nuorta ennen kaikkea elämää varten. Nuoruuteen kuuluu myös epäily ja asioiden kyseenalaistaminen. Opettajat kohtaavat työssään myös nuorten epäilyn ja kyseenalaistamisen. Näihin haasteisiin vastataan parhaiten avoimella ja ymmärtävällä vuoropuhelulla. Epäily ja kysymykset ovat osaltaan merkkejä nuoren aktiivisuudesta ja etsinnästä. On tärkeää, että nuori voisi rippikoulun aikana kokea elämänsä ihmeeksi ja arvokkaaksi. Hän voi oppia myös kiitollisuutta elämän antajaa kohtaan ja halua elää Jumalan johdattamana. (Rippikoulusuunnitelma 2017, 8–9.)

6 OPETTAMISEN TYÖTAPOJA

Opettämisen työtavat voidaan karkeasti jakaa 6 erilaiseen kategoriaa (Pruuki 2008, 123 – 152):

- Puhumiseen perustuvat työtavat
- Kirjoittamiseen perustuvat työtavat
- Kuvat ja musiikki opetuksessa
- Toiminnalliset menetelmät
- Pari- ja ryhmätyömenetelmät
- Spiritualiteettiharjoitukset

Tyypillisiä puhumiseen perustuvia työtapoja ovat esimerkiksi: alustus, lukeminen ja eläytyvä lukeminen sekä tarinoiden kertominen. Alustus toimii pohjana käytävälle keskustelulle. Alustuksen tulisi sisältää ongelman asettelua ja kysymyksiä. Lukeminen voi tapahtua niin että jokainen nuori lukee kirjaa tai materiaalia hiljaa itsekseen. Eläytyvässä lukemisessa nuorille jaetaan tekstin keskeisten henkilöiden roolit. (Pruuki 2008, 123.) Tarinoiden kertominen liittyy yhtäältä tarinan sanomaan ja toisaalta ryhmän vuorovaikutukseen. Tarina luo tunnelmaa ja viihdyttää kuulijoita. (Pruuki 2008, 125.)

Kirjoittaminen antaa nuorille mahdollisuuden ilmaista kokemuksiaan ja pohtia omia tietojaan, käsityksiään ja asenteitaan. Käsitekartan laadinta auttaa hahmottamaan ilmiön keskeisten piirteiden ymmärtämistä. Nuorille voidaan antaa avoimia lauseita, joita heidän tulee jatkaa omalla tavallaan. (Pruuki 2008, 133–134.)

Kuvien keskeisimmät käyttötavat ovat opiskeltavan asian havainnollistaminen ja omien kokemusten jakaminen. Kuvat soveltuvat hyvin nuorten omien kokemusten ja mielipiteiden ilmaisuun. Kuvista voidaan laatia myös kollaaseja tai sarjakuvia. (Pruuki 2008, 137–140.)

Musiikki luo aina kuulijassaan tiettyjä mielikuvia ja tunteita. Musiikilla voidaan vaikuttaa opiskelutilanteen tunnelmaan ja ilmapiiriin. Musiikki voi toimia taustamusiikkina tai kappale voi liittyä käsiteltävään aiheeseen. (Pruuki 2008, 141.)

Toiminnalliset menetelmät ovat hyvin monimuotoisia esimerkiksi jonkin tilanteen demonstraatio, rooliin eläytyminen, improvisointi, pantomiimi tai leikit, pelit ja kilpailu. Toiminnallisuudella annetaan tilaa luovuudelle ja uusille mahdollisuuksille. Ne vapauttavat energiaa, purkavat jännitystä ja edistävät sosiaalista vuorovaikutusta. (Pruuki 2008, 145–151.)

Parityöskentely edellyttää kummankin nuoren aktiivisuutta. Nuori ei voi siinä vetäytyä tehtävästä, kuten suuremmissa ryhmissä saattaa käydä. Parityöskentely auttaa myös tutustumaan toiseen nuoreen. Pienryhmät tarjoavat turvallisen paikan jakaa myös niitä ajatuksiaan, jotka suuremmassa ryhmässä tuntuisivat liian henkilökohtaisilta. (Pruuki 2008, 154 –155).

Spiritualiteettia voi lähestyä monenlaisilla harjoituksilla. Rukoushetket sekä meditaatio- eli mietiskelyhetket sopivat hyvin rippikoulun päiväohjelmaan. Hiljaisuuden retriitti tarjoaa mahdollisuuden olla hiljaa kaikessa rauhassa omien ajatustensa kanssa mietiskellen, ihmetellen ja vaikkapa rukoillen. (Pruuki 2008, 163–164). Spiritualiteetti ja sen pohtiminen vie meidät kristillisen uskon ydinalueille. Se ohjaa nopeasti uskonnollisen elämän syviin peruskysymyksiin. (Häyrynen, Kotila, Vatanen 2003, 10.)

Monipuoliset työtavat tuovat oppimiseen iloa ja onnistumisen kokemuksia. Kokemukselliset ja toiminnalliset työtavat sekä eri aistien käyttö ja liikkuminen lisäävät oppimisen elämyksellisyyttä ja vahvistavat motivaatiota. Motivaatiota vahvistavat myös työtavat, jotka tukevat itseohjautuvuutta ja ryhmään kuulumisen tunnetta. Työtapojen valinnalla voidaan tukea myös yhteisöllistä oppimista, jossa osaamista ja ymmärrystä rakennetaan vuorovaikutuksessa toisten kanssa. (Opintohallitus 2014, 30.)

Kysymyksillä on tärkeä rooli kaikissa työtavoissa. Kysymysten avulla voidaan esimerkiksi kartoittaa nuorten kokemuksia ja ajatuksia käsiteltävästä asiasta.

Kysymyksillä voidaan myös auttaa nuorta soveltamaan tietoa tai kehittämään ajatusta eteenpäin. Kyseleminen kuulostaa yksinkertaiselta, mutta hyvien kysymysten asettelu ja niiden käyttäminen vaativat opettajalta kokemusta ja harjoittelua. Kysymystyypit jaetaan yleisesti suljettuihin ja avoimiin kysymyksiin. Suljettu kysymys ohjaa vastaamaan joko ”ei” tai ”kyllä”. Ne eivät vie keskustelua ja oppimista juurikaan eteenpäin. Suljettu kysymys välittää usein eteenpäin kysyjän näkökulman. Avoimet kysymykset alkavat kysymyssanalla. Niihin vastataan yleensä laajemmin ja ne välittävät enemmän vastaajan tietoa tai mielipidettä. Hyvä kysymys on lyhyt ja selkeä. Moniosaisia kysymyksiä tulisi välttää. Niissä nuori ei yleensä tiedä mihin hänen pitäisi vastata. (Pruuki 2010, 116 – 117.)

Kysymysten lisäksi keskustelu on tärkeä opetuksen perustyötapana. Keskustelussa nuoret ottavat kantaa toistensa puheenvuoroihin ja osallistuvat aktiivisesti käsiteltävään aiheeseen. Opettajan rooli keskustelussa on pitää huolta keskustelun kulusta, esimerkiksi jakamalla puheenvuoroja. Keskustelu vaatii myös kuuntelutaitoa opettajalta. Parhaimmillaan opetuskeskustelu on aidosti vuorovaikutteinen prosessi, jossa vaihdetaan erilaisia näkemyksiä ja ajatuksia. (Pruuki 2010, 119–120.)

Rippikoulussa käytetyillä työtavoilla on suuri vaikutus rippikoululaisen oppimiskokemukseen. Erilaisilla työtavoilla pyritään ennen kaikkea aktivoimaan nuoria osallistumaan ja sitä kautta oppimaan. On kuitenkin hyvä huomata että, työ nuorten parissa ei ole vain opetustyötä. Se ei ole pelkkiä raamattuluentoja, puheita ja työskentelyjen teettämistä. Se on ensisijaisesti nuorten kohtaamista. Nuorten kohtaamisessa ei ole kyse vain ryhmästä ja massasta, vaan kohtaamisesta myös henkilökohtaisella tasolla (Riihimäki 2005, 199.) Rippikoulun ytimessä ovat nuoret. Rippikouluja pidetään heitä varten. Rippikoulun tulee palvella heidän oppimistaan ja kasvua kristittyinä. Käytettyjen työtapojen tulisi ottaa huomioon myös nämä hyvinkin yksilölliset tarpeet. Kaikki tehtävät ja työskentelytavat eivät ehkä saa jokaista nuorta mukaansa. On kuitenkin hyvä tarjota mahdollisimman laaja tarjotin, jossa on kaikille jotakin, sillä jokainen nuori on ainutlaatuinen. (Rippikoulusuunnitelma 2017, 17.)

7 ERILAISIA OPPIMISTYYLEJÄ

Ihmiset ovat oppimistyyliältään joko tiedostaen tai tiedostamattaan hyvinkin erilaisia. Usein oppimistyyliä jaetaan kolmen eri aisteihin perustuvan oppimistyylin mukaan: audittiiviseen, visuaaliseen tai kinesteettiseen oppimistyyliin. Nämä henkilökohtaiset oppimistyyliä vastaavat edellisessä luvussa kuvattuja erilaisia opettamisen työtapoja. (Jyväskylän yliopisto kielikeskus – opi oppimaan.)

Audittiiviset oppijat perustavat oppimisen ennen kaikkea kuulemiseen. Ympärillä olevat äänet ja keskustelut kiinnittävät hänen huomionsa. Tällöin tarinoilla ja kertomuksilla on suuri merkitys oppimisessa. Oppilas pitää vuoropuhelusta ja selittämisestä. Ääneen lukeminen, kertominen ja yhdessä pohtiminen auttavat audittiivista oppilasta oppimaan. Opettajan puheen elävyys on tärkeää. Audittiiviset oppijat oppivat myös perinteisessä luentotyyppisessä koulutuksessa. (Koivisto, Paalanen & Siukonen 2010, 10.)

Visuaaliset oppijat oppivat näkemänsä kautta. Oppimisessa tärkeitä ovat tekstit, muodot, kuvat, värit ja asioiden ulkonäkö. Asian esittäminen kuvina tai taulukoina tehostaa heidän oppimistaan. Visuaalisen oppijan tarkkaavaisuus suuntautuu tehtyihin monisteisiin, kalvoihin tai muihin havainnollistaviin välineisiin. Visuaaliset oppijat suosivat myös perinteistä lukemista oppimiskeinonaan. (Koivisto, Paalanen & Siukonen 2010, 10.)

Kinesteettinen oppija oppii liikkeen, tekemisen ja kokemisen kautta. Esimerkiksi piirtäminen, rakentaminen, esittäminen tukevat heidän oppimistaan. Hänelle on tärkeää saada tehdä ja kokeilla käytännössä. Kineettinen oppilas muistaa tunteita ja häntä kiinnostaa miten opettaja ilmaisee asiat. Kineettisen oppijan oppimista helpottaa, jos hänen ei tarvitse istua paikoillaan uutta oppiessaan. (Koivisto, Paalanen & Siukonen 2010, 10.)

Vaikka yksi oppimistyyleistä on yleensä muita vahvempi, käytämme kuitenkin käytännössä useimmiten kaikkia tyyliä. Kaikissa ryhmissä on myös lähes aina erilaisia oppijia. Tämän takia erilaisten vaihtelevien opetusmenetelmien käyttö opetuksessa on erityisen tärkeää. Oppiminen muodostuu kaikille mielekkääksi,

kun opettaja vaihtelee metodeja. (Koivisto, Paalanne & Siukkonen 2010, 10.) Opetuksessa on hyvä pyrkiä vaikuttamaan mahdollisuuksien mukaan kaikkien aistien kautta, kuten opintohallituksen oppimiskäsityksessä mainitaan (Opintohallitus 2014, 17).

Nuorille on hyvä antaa mahdollisuus vaikuttaa opiskelutapaan. Nuorten kanssa voi esimerkiksi keskustella tehdäänkö tehtävä yksittäin tai parityönä. Edellä esitettyjen oppimistyylien monipuolinen käyttö tarjoaa mahdollisuuden nuorten osallistamisen opetuksen suunnitteluun. (Rippikoulusuunnitelma 2017, 20.)

8 TEORIA KÄYTÄNNÖKSI JA TYÖVIHON RAKENNE

8.1 Työkirjan laatimisen prosessi

Työkirjaa varten keräsin aineistoa Joutjärven seurakunnan rippikouluissa aiemmin käytetystä opetusmateriaaleista. Itseltäni löytyi myös useamman vuoden rippikouluihin laatimiani oppituntisuunnitelmia. Lisäksi keskustelin rippikouluopetuksen sisällöistä Joutjärven seurakunnan nuorisopastori Tuomas Luoman kanssa. Näiden asioiden lisäksi keräsin aiheeseen liittyvää oppimisen teoriaa. Aineiston keräys ja lopputyön kypsyttely alkoivat jo vuonna 2016.

Prosessin aikana vuoden 2017 alussa julkaistiin kirkkohallituksen asettaman työryhmän laatima Suuri ihme – rippikoulusuunnitelma, josta muodostui työvihon laadinnan tärkeä kulmakivi. Työvihon tehtävien aiheiden laadinnassa otin huomioon tämän uusimman rippikoulusuunnitelman ohjeistukset etenkin oppimissisältöjen osalta.

Ensimmäistä luonnosta työvihosta testattiin kesän 2017 Joutjärven yhdellä rippikoululeirillä. Tätä ensimmäistä versiota muokattiin vielä melko kattavasti syksyn aikana. Lisäsin vihkoon erilaisia tehtäviä ja yritin etenkin ottaa huomioon erilaisia oppimistyyplejä muokatessani vihkoa. Auditiiiviset, visuaaliset ja kineettiset oppijat saivat kukin oppimistyyliilleen sopivia tehtäviä. Huomasin, että nuorten voi olla joskus vaikeaa hahmottaa liian abstrakteja asioita. Tehtävissä ja kysymyksissä pyrin muutoksilla selkeyteen ja yksinkertaiseen rakenteeseen. Tehtävävihon tekstissä pyrin käyttämään nuorten kannalta helposti ymmärrettävää kieltä. Osa tehtävistä on tarkoituksella varsin helppoja, jotta opetustilanteessa päästään helposti alkuun ja saadaan mahdollisimman monet mukaan oppimaan ja pohtimaan. Näiden parannusten jälkeen vihko alkoi jo muistuttaa paljon nykyistä versiotaan. Ensimmäisestä versiostaan vihko kehittyi eteenpäin nimenomaan sen perusteella, että pyrin saamaan vihon seuraamaan teoriaa. Etenkin luvussa 6 kerrotut opettamisen erilaiset työtavat auttoivat tehtävien sisältöjen monipuolistamisessa. Tämän pohjalta hylkäsin joitain alkuperäisiä ide-

oitani ja keskityin asioihin, jotka olin huomannut tärkeiksi ja toimiviksi oppimisen kannalta.

Nuorten osallisuus ja rippikoulun nuorilähtöisyys ovat uuden rippikoulusuunnitelman keskeisiä tavoitteita. Näiden tavoitteiden toteutumiseen vaikuttavat työkirjan tehtävien lisäksi myös opettajan lähestymistapa opetukseen ja hänen käyttämänsä työtavat. Opettajan tulisi antaa tilaa nuorille ja heidän kysymyksilleen. Opetettavia asioita tulisi peilata nuorten elämään ja heitä kiinnostaviin asioihin. Työvihon alkuun lisäsin opettajan ohjeita osion, jossa annan joitain vinkkejä liittyen työtapoihin ja nuorilähtöisyyden toteuttamiseen.

Nuorilla on tarve käsitellä elämän suuria ja vaikeitakin asioita. Työvihko sisältää aiheita, jotka mahdollistavat myös nämä pohdinnat. On tärkeä, että nuori voisi rippikoulun aikana kokea elämänsä ihmeeksi ja arvokkaaksi (Rippikoulusuunnitelma 2017, 8). Tähän tavoitteeseen pääsemiseksi työviholla on toki vain rajallinen mahdollisuus vaikuttaa. Nuoren henkilökohtainen rippikoulukokemus on monen asian summa, johon kaikki seurakunnan työntekijät vaikuttavat omalta osaltaan.

Halusin vielä pyytää palautetta työvihostani, jotta saisin nähdä myös muiden ihmisten mielipiteitä työstäni. Koska suunnittelin vihkoa ennen kaikkea Joutjärven seurakunnan leireille, päätin pyytää palautetta henkilöiltä, keiden tiesin olleen Joutjärven seurakunnan leireillä töissä. Halusin saada tietoa siitä, kuinka tämä vihko sopisi Joutjärven leireille opetuksen tueksi. Osa heistä oli myös käyttänyt leirillään ensimmäistä luonnosta ja sain palautetta myös sen suhteen, kuinka ensimmäinen luonnokseni oli leirillä toiminut. Pääsääntöisesti palautteet olivat positiivisia, ja he uskoivat hyötyvänsä työvihosta leireillään. Saadun palautteen ja kehitysehdotusten perusteella tein vielä työvihkoon muutamia parannuksia.

8.2 Työvihon yleinen rakenne

Kuten jo aiemmin totesin, rippikoulussa käytetyillä työtavoilla on suuri vaikutus rippikoululaisen osallisuuteen ja oppimiskokemukseen. Työvihkoon valittiin mahdollisimman laajasti erilaisia työtapoja. Mukana on sekä puhumiseen että kirjoittamiseen perustuvia tehtäviä. Lisäksi käytetään toiminnallisia menetelmiä, kuten roolitehtävä, valokuvaaminen ja sarjakuvan laadinta. Tehtäviä voi tehdä sekä pari- että ryhmätöinä. Näillä erilaisilla työtavoilla pyritään ennen kaikkea aktivoimaan nuoria osallistumaan ja sitä kautta oppimaan. Oppimistilanteissa pyritään pois perinteisestä luentomaisesta opetuksesta. Tarkoitus on, että nuori tutustuu itse aiheeseen erilaisten yksinkertaisten tehtävien ja kysymysten kautta. Tehtäviä tehdään myös ryhmissä, ja lopuksi aina aihetta pohditaan ryhmässä. Lassi Pruuki (2010, 56.) toteaaakin osuvasti että: ”Mikään opetus ei takaa oppimista, ellei nuori itse ole aktiivinen.”

Opettaja voi tehdä paljon edistääkseen nuorten oppimista ja osallisuutta. Järvillehto listaa muutamia vinkkejä opettajalle teoksessaan Hauskan oppimisen valankumous. Hän kehottaa miettimään keinoja sytyttää oma ja opiskelijoiden into. Opettajan tulee kysyä oppilailta, mistä he ovat kiinnostuneita ja auttaa heitä keskittymään niihin alueisiin. Oppimistilan tulee olla viihtyisä ja kalusteet tulee järjestää siten, että katsekontakti, liikkuminen ja yhteistyö ovat niin helppoa kuin mahdollista. Järvillehto kärjistää, että perinteinen ryhmän edessä luenointi on yksi tehottomimpia tapoja tuottaa ymmärrystä ja rakentaa tietoa. Kaiken kaikkiaan on tärkeää ymmärtää, että jos et saa oppijoita kiinnostumaan, he eivät opi teitpä mitä tahansa. Vaikka usein vielä ajatellaan, että opettaja voi vain saapua paikalle, luenoida ja poistua, kyse ei ole opettamisesta, jos oppijat eivät opi. (Järvillehto 2014, 207–210.) Oman kokemukseni pohjalta voin todeta, että nuoret ovat erittäin herkkiä aistimaan opettajan mielentilan. On tärkeää, että opettaja on itse aito ja rehellinen sekä asiastaan innostunut.

Työvihon sisällöstä olen käynyt useita keskusteluja Joutjärven seurakunnan nuorisopastorin Tuomas Luoman kanssa. Lisäksi olen perehtynyt huolella uuteen vuonna 2017 julkaistuun Suuri Ihme – rippikoulusuunnitelmaan. Keskusteluissa päädyimme siihen, että rippikoulun työvihko toteutetaan helposti muokattavana ja tulostettavana tiedostona. Näin työvihkoa voidaan parannella myös jatkossa ja muuttaa tarpeen mukaan. Yksinkertaisella toteutustavalla on myös

merkittävä kustannuksia säästävä vaikutus. Lahden seurakunnissa on siirrytty käytäntöön, jossa rippikoulujen oppimismateriaalit maksetaan rippikoulujen ja leirien määrärahoista. Kustannussäästöllä säästetään rahaa rippikoulujen muunlaiseen käyttöön. Vaikka kustannussäästöön ei voida pyrkiä tinkimällä pedagogisista tavoitteista, seurakuntien kiristynyt talous on kuitenkin merkittävä tekijä (Luoma 2017).

Rippikoulun oppimiskokonaisuudet ja niiden järjestys suunnitellaan ja toteutetaan aina joustavaksi. Oppimiskokonaisuuksiin voidaan käyttää aikaa eri tavoin. Jonkin aiheen käsittelyyn voi mennä tunti, kun toiseen teeman voidaan käyttää tarvittaessa enemmän aikaa. Kun nuori kiinnostuu, tapahtuu myös oppimista. Jokainen opettaja päättää kuitenkin osaltaan rippikoulun opetuksen lopullisesta toteutuksesta (Rippikoulusuunnitelma 2017, 37).

Rippikoulusuunnitelma oppimissisällöt määrittivät osaltaan työvihkoon valittujen aiheiden sisällön ja ryhmittelyn. Työvihkoon koottiin 12 aihetta, jotka muotoutuivat rippikoulusuunnitelman keskeisimpien oppimissisältöjen ja Joutjärven seurakunnan aikaisemmissa rippikoululuissa käytössä olleiden oppituntien aihealueiden mukaan. Kunkin aiheen aluksi kerrotaan lyhyesti muutamalla yksinkertaisella ja selkeällä lauseella aiheen sisällöstä. Näiden alkusanojen tarkoituksena on esitellä käsiteltävää aihetta ja auttaa nuorta aiheen pohdinnan alkuun (Luoma 2017).

Kustakin aiheesta on laadittu yksi tai kaksi tehtävää. Tehtävät ovat sekä ryhmä-
tehtäviä että yksilötehtäviä. Tehtävien valinnassa pyrittiin hyödyntämään kaikkia oppimisen työtapoja. Tehtävät pyrkivät huomioimaan tasapuolisesti auditiiviset, visuaaliset sekä kineettiset oppijat. Kuhunkin aiheeseen on laadittu muutama valmis kysymys, jotka soveltuvat joko yksilötyöksi tai parityöksi. Kysymysten tarkoitus on syventää aiheen pohdintaa. Nuorten vastauksia kysymyksiin käydään läpi opettajan ohjauksella. Opettajan tulee huomioida erityisesti ryhmän hiljaisimmat antamalla heille tilaa ilmaista omat näkemyksensä.

Työvihkoon on lueteltu kuhunkin aiheeseen liittyviä sopivia Raamatunkohtia. Opettajan on tarkoitus tutustua Raamatunkohtiin ennen opetusta. Raamatun-

kohtien tarkoitus on myös auttaa nuorta löytämään aiheeseen liittyviä tekstejä Raamatusta ja tehdä Raamattua tutuksi. Näin Raamattu kulkee mukana kaikissa aiheissa. Raamattuun tutustuminen toimii parhaimmillaan myös spiritualiteetti harjoituksena.

Työvihko on tämän opinnäytetyön liitteenä. Kun työvihko tulostetaan, niin opettajan tulee varata vihkoon tyhjiä sivuja, jotka antavat tilaa nuorten omille muistiinpanoille ja rippikoululaisen pohdinnalle. Työvihko voidaan kuvittaa myöhemmin aiheisiin sopivilla kuvituksella. Kuvat elävöittävät tehtäväkirjaa, mutta auttavat erityisesti visuaalista oppijaa. Kuvamateriaalin valinnan jätin kuitenkin tämän opinnäytetyön ulkopuolelle. Piirtämistehtävät ja esimerkiksi roolitehtävä syntiinlankeemuksesta ovat omiaan visuaaliselle oppijalle (Koivisto, Paalanne & Siukonen 2010, 10).

Osa tehtävistä soveltuu etenkin auditiivisen oppijan tarpeisiin. Esimerkiksi runsaat pohdintaan ja keskusteluihin kannustavat tehtävät on suunnattu etenkin heidän tarpeisiinsa. Tehtävien purkuihin lopuksi käytettävä aika keskusteluille ovat myös omiaan juuri heille (Koivisto, Paalanne & Siukonen 2010, 10).

Erilaiset raamattu aiheisten tietojen etsimiseen liittyvät tehtävät sopivat kinesteettisille oppijoille. Kinesteettinen oppija innostuu myös todennäköisesti sarjakuvan laadinnasta ryhmässä. Samoin oman seurakunnan unelmatilaisuuden laatimisessa on vahvasti tekeminen läsnä. Lisäksi osaan tehtävistä voi opettaja koulutustilojen niin salliessa liittää liikkumista ryhmässä (Koivisto, Paalanne & Siukonen 2010, 10).

Työvihosta löytyy hyvin erilaisia tehtäviä, joilla pyrin vastaamaan erilaisiin oppimistyyliihin. Halusin myös saada tehtävistä ajatuksia herättäviä, jotka joko auttavat oppilaita pohtimaan tiettyä aihetta tai mahdollisesti syventymään aiheeseen. Tehtävät ovat kuitenkin monesti toimivia parhaiten silloin kun opettaja ottaa ne mukaan osaksi omaa opetustaan. Tärkeää on se, että opettaja sitoo tehtävän osaksi opetuskokonaisuuttaan, siten että ne eivät jää vain irrallisiksi tehtäviksi. Aiheen käsittelyn lopuksi opettaja voi keskusteluttaa ryhmää esimerkiksi kysymyksellä: "Mitkä olivat aiheen kolme tärkeintä asiaa". Ryhmältä tulevat

vastaukset voidaan kirjoittaa yhdessä ylös fläppitaululle. Näin voidaan korostaa aiheen ydinkohtia. Tämän kaltaisessa työskentelyssä opettaja pystyy pitämään huolen, että jokainen ymmärtää mikä oli tehtävän tarkoitus.

8.3 Oppimissisällöt

Rippikoulusuunnitelma 2017 luettelee rippikoulun oppimissisällöiksi 27 eri teemaa. Näiden lisäksi rippikoulussa voidaan käsitellä muita paikallisesti valittuja oppimissisältöjä. Oppitunti termistä on kokonaan luovuttu, koska se luo mielikuvan lyhyistä jopa irrallisista tuokioista. Näistä oppimissisällöistä on tarkoitus rakentaa laajempia oppimiskokonaisuuksia. Alla olevassa taulukossa on listattuna kaikki rippikoulu suunnitelman luettelemat oppimissisällöt (Rippikoulusuunnitelma 2017, 34-37).

TAULUKKO 1. Rippikoulusuunnitelman 2017 oppimissisällöt

	Oppimissisältöjä		
1	Diakonia ja lähimmäisen rakkaus	15	Pyhä Henki
2	Elämän arvot ja valinnat	16	Raamattu
3	Jeesuksen elämä ja opetukset	17	Seksuaalisuus ja sukupuolisuus
4	Jeesuksen kuolema ja ylösnousemus	18	Seurustelu, avioliitto ja perhe
5	Jumala , luoja ja ylläpitäjä	19	Suhde muihin uskontoihin
6	Jumalanpalvelus ja ehtoollinen	20	Synti ja armo
7	Kaste ja kummius	21	Taivas ja helvetti
8	Konfirmaatio	22	Tulevaisuus ja toivo
9	Kristittyinä arjessa	23	Usko ja rukous
10	Kristuksen kirkko ja minun seurakuntani	24	Usko ja tiede
11	Kuka minä olen, keitä me olemme?	25	Vastuu luomakunnasta
12	Kärsimys ja kuolema	26	Virret ja laulut
13	Käskyt ja omatunto	27	Ystävyyys ja ihmissuhteet
14	Lähetys ja kansainvälinen diakonia		

Opinnäytetyössä rakennettu työvihko koostuu 12 aiheesta, jotka ovat Joutjärven seurakunnan rippikouluissa käytettäviä uuden rippikoulusuunnitelman tarkoittamia oppimiskokonaisuuksia. Alla on listattuna kaikki 12 aihetta ja lyhyt maininta siitä, miten rippikoulusuunnitelman 27 oppimissisältöä liittyvät kuhunkin työvihon aiheeseen. Osa oppimissisällöistä vaatii kokonaisen oman aiheensa. Toisaalta osassa aiheista pystytään käsittelemään useampia oppimissisältöjä samalla

kertaa. Virret ja laulut (oppimissisältö 26) tulevat tutuiksi rippikoulun muissa osioissa, joten niitä ei erikseen sisällytetty työvihkoon.

- RAAMATTU: Tutustuminen Raamattuun ja sen sisältöön. Raamatun merkitys matkaoppaana kristittyjen elämässä. Tässä aiheessa, Raamatun lisäksi, pohditaan myös uskon ja tieteen suhdetta. (Oppimissisällöt 16 ja 24)
- JUMALA: Pohditaan Jumalan roolia luojana ja ylläpitäjänä sekä Jumalan olemusta uskon ja tieteen näkökulmasta. Tässä aiheessa Jumala on keskiössä. Lisäksi jatketaan pohdintaa uskon ja tieteen suhteesta. Lopuksi käsitellään meidän kaikkien vastuuta luomakunnasta. (Oppimissisällöt 5, 24 ja 25)
- 10 KÄSKYÄ JA LAKI: Tutustutaan käskyjen sisältöön ja merkitykseen. Pohditaan miksi maailmassa ylipäätään tarvitaan lakeja? Käskyihin keskitytään koko aihealueen verran. (Oppimissisältö 13)
- OIKEA JA VÄÄRÄ: Pohditaan mitä tarkoittaa synti ja syntiinlankeemus? Miten Raamattu ja Jumala auttavat meitä löytämään oikean? Lisäksi mietitään yhdessä synnin ja armon sekä omatunnon olemusta. (Oppimissisällöt 20 ja 13)
- JEESUS – ELÄMÄ JA OPETUKSET: Mitä tiedämme Jeesuksesta? Käydään läpi Jeesuksen julkinen toiminta, Jeesuksen kuolema ja ylösnousemus. Tämä aihe käsittelee Jeesuksen elämän lisäksi kärsimyksen ja kuoleman. (Oppimissisällöt 3 ja 12)
- JEESUS – JUMALAN POIKA: Jeesuksen ihmisyyys ja Jumaluus. Pohditaan miksi Jeesus tuli maanpäälle ja mikä on Jeesuksen ylösnousemuksen merkitys kristitylle. Aihe jatkaa Jeesuksen merkityksen kautta taivaan ja helvetin sekä tulevaisuuden toivon käsittelyyn. (Oppimissisällöt 4, 21 ja 22)

- **KIRKKO JA SEURAKUNTA:** Tutustutaan seurakuntayhteyteen, seurakunnan eri toimintamuotoihin sekä Kristilliseen lähetystyöhön. Lisäksi tutustutaan oman kotiseurakunnan Jovin nuortentoimintaan. Aihe kattaa kaikkiaan neljä oppimissisältöä. (Oppimissisällöt 1, 10, 14, ja 19)
- **USKO JA RUKOUS:** Pohditaan yhdessä mitä usko on? Miksi ja miten rukouksillaan ja vastaako Jumala rukouksiin? Uskon ja rukouksen aihetta käsitellään myös koko aihealueen verran (Oppimissisältö 23)
- **PYHÄ HENKI JA KOLMINAISUUS:** Jumala: Isä, Poika ja Pyhä Henki. Tässä aiheessa tutustutaan Pyhään henkeen ja Jumalan kolminaisuuden käsitteeseen. (Oppimissisällöt 5 ja 15)
- **SEURUSTELU JA RAKKAUS:** Keskustellaan ystävydestä ja ihmissuhteista. Pohditaan miten seksuaalisuus on Jumalan lahja. Aihealueella käsitellään 4 eri oppimissisältöä (Oppimissisällöt 11, 17, 18 ja 27)
- **PERHE JA IHMISSUHTEET:** Mietitään perheen roolia ja merkitystä. Pohditaan kristityn elämän arvoja ja valintoja sekä avioliittoa. Tässä aiheessa pohditaan etenkin perhettä ja arvoja. (Oppimissisällöt 2 ja 18)
- **SAKRAMENTIT JA KRISTITYN ELÄMÄÄ:** Tutustutaan sakramentteihin: Kaste, rippi ja ehtoollinen. Pohditaan kummiuden merkitystä. Aiheessa käsitellään kristityn elämän eri vaiheet kasteesta avioliiton kautta hautajaisiin. (Oppimissisällöt 6, 7, 8 ja 9)

9 POHDINTA JA JATKOKEHITYSMAHDOLLISUUDET

9.1 Työn tavoitteiden toteutuminen

Opinnäytetyön tavoitteena oli laatia Joutjärven seurakunnan rippikoulujen käyttöön käytännönläheinen työvihko, jonka laadinnassa otetaan huomioon vuonna 2017 julkaistun uusimman rippikoulusuunnitelman ohjeistus. Tarkoitus on, että rippikoululainen käyttää työvihkoa opetuksen yhteydessä. Opettaja puolestaan käyttää työvihkoa apunaan suunnitellessaan ja toteuttaessaan opetusta. Työvihon avulla on tarkoitus vahvistaa nuorten osallisuutta, aktiivisuutta ja oppimista rippikoulussa, mikä on myös uuden rippikoulusuunnitelman tavoite.

Työvihko on toteutettu tarkoituksella helposti muokattavaksi aineistoksi. Opettaja voi muokata vihkoa helposti sopimaan omaan opetukseensa. Tehtävävihon tulostetaan jokaiselle rippikoululaiselle. Opettaja päättää omalta osaltaan rippikoulun opetuksen lopullisesta toteutuksesta. Opettaja voi valita aiheiden järjestyksen ja toteutuksen aina joustavasti. Kuhunkin aiheeseen voidaan käyttää aikaa eri tavoin. Jonkin aiheen käsittelyyn voi mennä tunti, kun toiseen voidaan käyttää tarvittaessa enemmän aikaa.

Edellä esitettyjen tavoitteiden osalta voin omalta osaltani todeta, että tavoitteet saavutettiin kohtalaisesti. Tehtävävihko on tarkoitus ottaa käyttöön Joutjärven seurakunnan vuoden 2018 rippikouluissa.

Tehtävävihon laadinta voi äkkiseltään kuulostaa yksinkertaiselta asialta. Onhan rippikouluista julkaistu lukuisia opettajan oppaita, rippikoululaisten kirjoja ja muuta kirjallisuutta. Tehtäviä joutui kuitenkin miettiä melko tarkkaan, että ne toimisivat mahdollisimman hyvin ja että ne edesauttaisivat mahdollisimman monen oppilaan oppimista. Uuden näkökulman löytäminen osoittautui varsin haastavaksi. Oppimiskokonaisuuksien valinnassa päädyinkin paljolti Joutjärven seurakunnan rippikouluissa aiemmin hyvin kokemuksiin käytettyihin perinteisiin aiheisiin. Toisaalta tämä on toki varsin ymmärrettävää koska nämä aiheet ovat muodostuneet monen vuoden ja useiden työntekijöiden työn tuloksena. Loppu-

tuotoksena työvihko muokkaa ja osin uudistaa Joutjärven seurakunnan rippikoulujen oppimissisällöt niin, että ne noudattavat uuden vuonna 2017 julkaistun rippikoulusuunnitelman - Suuri ihme ohjeistuksia.

Työvihon ensimmäisen version osalta pyysin palautetta siitä. Koska suunnittelin vihkoa ennen kaikkea Joutjärven seurakunnan leireille, päätin pyytää palautetta henkilöiltä, keiden tiesin olleen Joutjärven seurakunnan leireillä töissä. Halusin saada tietoa siitä, kuinka tämä vihko sopisi nimenomaan Joutjärven leireille opetuksen tueksi. Työvihon luonnoksesta saatu palaute oli pääsääntöisesti positiivista. Vihko koettiin selkeäksi ja sopivan tiiviiksi paketiksi. Ohessa otteita muutamista palautteista.

Kiva idea, koska "kevyempi" kuin kirjat, ulkoasu miellyttävä, hyvän kokoinen.

Selkeästi teemat esillä. Raamatunpaikoista paljon apua, samoin aiheiden otsikoista. Auttavat jäsentämään aihetta.

Vihko on ollut kaikessa karuudessaan toimiva lisä Raamatulle ja Katekismukselle

Palautekyselyssä kävi ilmi se, että vihkoon toivottiin pelkästään opettajille suunnattua omaa versiota, jossa voisi olla vastaukset jo valmiina ja mahdollisia vinkkejä opettajille.

Voisi myös olla "opettajan versio", jossa olisi opettajalle vastaukset.

Vihon käyttö olisi mielestäni vielä aktiivisempaa, jos ohjaaja saisi jonkin "opettajan" version, jossa olisi vastaukset valmiina ja avattu kaikki Raamatun kohdat ja pääsisi itse helpommalla, kun näkisi, mitä tietyllä kysymyksellä on haettu vastaukseksi

Otin tämän palautteen huomioon vihon rakenteessa ja lisäsin siihen ohjeita ja vinkkejä opettajalle alustuksen. Nämä vinkit ja ohjeet on tarkoitettu opettajien versioon, mutta niitä ei luonnollisestikaan tulosteta leiriläisten vihkoihin. Laitoin muutamia vinkkejä myös hakasulkuihin sellaisiin kohtia paikkoihin, joissa koin sen tärkeäksi ja opettajien työtä helpottavaksi. Työvihkoon on kirjoitettu vas-

taukset niihin tehtäviin, joihin on olemassa ns. ”oikeat vastaukset”. Toisaalta on hyvä huomata, että moneen kysymykseen ei suinkaan ole vain yhtä ”oikeaa vastausta”. Vastauksia ei myöskään tulosteta oppilaille.

Tämän hetkinen suunnitelmani on tarjota vihkoon perehdytystä jokaisen leirin opettajille, jotka haluavat vihkoani käyttää. Vihon ei pitäisi miltei osalta olla vaikeaselkoinen, mutta sitä on varmasti helpompi hahmottaa pienen perehdytyksen jälkeen. Aina on tärkeä uudistaa omia menetelmiään ja se pätee myös muodostamaani vihkoon. Uskon kuitenkin, että työni tarjoaa myös tulevaisuudessa hyvän pohjan kehittämistä varten. Käytössä saattaa hyvinkin ilmetä joi-tain kehittämisen tarpeita, eivätkä kaikki tehtävät aina toimi käytännössä, vaikka ne olisi kuinka hyvin suunnitellut etukäteen toimiviksi. Tämän takia on tärkeää tutkailla menetelmiään ja olla valmis uudistamaan niitä.

Tehtävävihon jatkokehityksen näkökulmasta kunkin oppimiskokonaisuuden osalta on hyvä pitää kirjaa, mitkä asiat toimivat ja mitkä vaativat jatkossa muutoksia. Nuorten mielipiteillä ja palautteella on tärkeä rooli jatkokehityksen osalta. Mikäli tehtävävihko osoittautuu käyttökelpoiseksi, sitä voidaan tarjota myös Lahden seurakuntayhtymän muiden seurakuntien käyttöön.

Uudessa rippikoulusuunnitelmassa korostetaan nuorilähtöisyyttä. Nuorilähtöisyys haastaa rippikoulun työntekijöitä. Kuinka annetaan riittävästi tilaa nuorten kysymyksille ja omille ajatuksille? Miten nuoret otetaan mukaan rippikoulun suunnitteluun? Rippikoulusuunnitelma Suuri Ihme haastaa meitä seurakunnan työntekijöitä kehittämään edelleen rippikoulua konseptina. Nuoret tulee ottaa entistä enemmän osallisiksi ja rippikoulun subjekteiksi. Rippikoulusuunnitelma on erinomainen ohjekirja, mutta sen käytäntöön vienti vaatii rippikoulun opetus-työhön osallistuvien seurakunnan työntekijöiden aktiivista työpanosta. Rippikou-lulla on vahvat perinteet, mutta Lindforssia mukaillen - mikään perinne ei elä, jos sitä ei uudisteta kunkin aikakauden tarpeiden mukaan (Lindfors 2008, 55). Toivon, että olen tällä työllä voinut viedä perinnettä pienen matkan eteenpäin.

9.2 Oma ammatillinen kehitykseni

Kaiken kaikkiaan oppimisen teorioihin ja rippikouluaiheiseen kirjallisuuteen perehtyminen oli antoisa kokemus. Tehtävävihon todellinen koeponnistus on kuitenkin vasta sen käyttöönotto Joutjärven seurakunnassa. Siellä vasta näkee, kuinka hyvin vihko suoriutuu tehtävästään. Omakohtaisena kokemuksenani voin todeta asiaan perehtymisen ja omien kokemusten pukemisen kirjalliseen muotoon sanoiksi ja lauseiksi vahvistaneen ainakin omaa oppimistani.

Kun peilaan oppimistani sosionomin ammatilliseen osaamiseen, huomaan opineeni uutta opinnäytetyötä tehdessäni. Sosionomin ammatilliseen osaamiseen kuulu esimerkiksi: "osaa tukea yksilöiden kasvua ja kehitystä." Työtä tehdessäni mietin rippikoululaisen kehitysvaihetta. Pohdin myös, miten rippikoulussa käytävät aiheet voisivat olla tukemassa nuoria ja heidän kasvuaan. Osaamiseen liittyy muunkin laista asiakasosaamista. Sosionomin pitää osata arvioida asiakkaan palvelutarpeita ja osallistaen suunnitella ja toteuttaa palveluita asiakkaille. Asiakkaani tässä tapauksessa olivat rippikoululaiset. Työtä tehdessäni opin ottamaan rippikoululaiset paremmin ja monipuolisemmin huomioon suunnitellessani rippikoulua.

Kirkon nuorisotyöntekijän osaamiseen kuuluu esimerkiksi hengellistä osaamista ja pedagogista osaamista. Rippikouluun liittyy vahvasti niin pedagoginen kuin hengellinen puoli. Työvihon suunnitteleminen rippikouluun sai minua tutustumaan ja käsittelemään rippikoulun aiheita hengellisen ja pedagogisen osaamisen kannalta. Rippikoulussa käsitellään kristinuskon perusaiheita melko kattavasti, jotenkin minunkin tuli syventyä näihin aiheisiin tehdessäni työvihkoa. Työtä tehdessäni koin kasvaneeni ammatillisesti etenkin kirkon nuorisotyöntekijänä. Sain ammattitaitoa rippikoulujen suunnitteluun ja toteuttamiseen.

Työskennellessäni työvihon parissa huomasin ajatusteni muuttuvan sen suhteen, kuinka rakennan oppitunteja. Tutkiessani erilaisia tapoja oppia oivalsin sen, kuinka tärkeää on hyödyntää mahdollisimman paljon erilaisia tyylejä omassa opetuksessaan. Ihmiset helposti opettavat samalla tavalla, millä he itsekin oppivat helpoiten. Huomatessani itsessäni myös tämän taipumuksen pystyn vaikuttamaan siihen. Tämän opinnäytetyöni perusteella olen uudistanut omaa

ajatteluani ja lähestymistapaani oppituntien rakentamiseen ja pitämiseen. Tämän uskon olevan minulle isoksi avuksi tulevissa työtehtävissäni.

Työni kautta olen myös oppinut paremmin hakemaan itselleni teoreettista aineistoa. Tähän liittyen minun on myös helpompi hyödyntää oppimaani teoriaa käytännössä. Iso osa työstäni on ollut sitä, että muunnan lukemaani teoriaa käytäntöön. Tämän teorian pohjalta olen muodostanut vihkooni tehtäviä, joissa nimenomaan olen pyrkinyt huomioimaan teoriasta oppimiani asioita. Tämän takia uskon onnistuneeni muodostamaan vihkostani huomattavasti kattavamman, kuin olisin onnistunut ilman perehtymistäni oppimisen eri teorioihin. Tutustumien eri materiaaleihin on auttanut minua ottamaan huomioon monia eri näkökulmia ja menetelmiä ja siten tehnyt muodostamastani vihkosta paremman.

Tämä antaa minulle myös tulevaisuudessa paremmin valmiuksia tutkia uutta aineistoa ja soveltaa sitä käytäntöön. Kun on oppinut työstämään sitä prosessia, että yrittää antaa teorian vaikuttaa siihen, miten käytännössä toteuttaa asioita, niin uskon sen auttavan tulevaisuudessakin vastaavissa prosesseissa. Aina on tarpeen kehittää itseään ja uudistaa omia työmenetelmiään. Tähän tarvitaan sitä, että on valmis oppimaan uusia asioita ja niiden pohjalta muokkaamaan omaa toimintaansa.

Työvihossa käytetty kieli on tarkoituksella suhteellisen yksinkertaista ja tehtävät sekä kysymykset antavat tilaa keskustelulle. Minulle oli suhteellisen hankala välillä miettiä, mitä kaikkea termistöä tulisi selittää mahdollisimman yksinkertaisin termein. Kun on ollut kauan tekemisissä uskonnollisen sanaston parissa, on sen merkitys itselle usein melko selvä. Rippikoululaisille taas sama sanasto voi monesti olla melko hankalaa ymmärtää. Opettajan tulee pyrkiä ottamaan tämä huomioon käyttämässään sanastossa. Opettajan tulee olla valmis selittämään vaikeampia termejä nuorille, jotta he ymmärtäisivät mistä puhutaan.

Työvihko itsessään tulee varmasti olemaan minulle hyödyksi tulevissa töissäni. Toivon myös, että työni olisi hyödyksi myös tulevaisuudessa Joutjärven rippikoulujen uusille opettajille. Olen tämän työni yhteydessä päässyt pohtimaan rippikoulujen opetustilanteita niin monelta eri kantilta, että uskon minulla olevan

tästä eteenpäin erityisen hyvät pohjat valmistaa tulevissa rippikouluissani opetuksia. Vaikka työvihko onkin suunniteltu alustavasti Jovin rippikouluihin soveltuvaksi, on siinä mielestäni elementtejä, joita pystyy soveltamaan ihan missä tahansa rippikoulussa. Rippikoulut todennäköisesti tulevat olemaan iso osa työtäni tulevaisuudessa.

LÄHTEET

- Aaltonen, Heli; Halme, Lasse; Nurmi, Mika; Kokkonen, Jarmo; Pesonen, Marja ja Vinko, Tuula 2012. Suomen evankelisluterilaisen kirkon Kasvatuksen linjaus 2015 - esite. Kasvatus ja Nuorisotyö. [http://sakasti.evl.fi/julkaisut.nsf/E117D927EF4A9C32C2257E2E0012D500/\\$FILE/kasvatus_strategia.pdf](http://sakasti.evl.fi/julkaisut.nsf/E117D927EF4A9C32C2257E2E0012D500/$FILE/kasvatus_strategia.pdf)
- Evl.fi 2017. Piispainkokous hyväksyi uuden rippikoulusuunnitelman "Suuri Ihme". Viitattu 1.11.2017. <https://evl.fi/uutishuone/tiedotteet/-/items/item/12110/Piispainkokous+hyvaksyi+uuden+rippikoulusuunnitelman+%E2%80%9DSuuri+ihme%E2%80%9D>
- Häyrynen, Seppo; Kotila, Heikki ja Vatanen, Osmo 2003. Spiritualiteetin käsikirja. Helsinki: Kirjapaja Oy.
- Isola, Anna-Maria; Kaartinen, Heidi; Leemann, Lars; Lääperi, Raija; Schneider, Taina; Valtari, Salla & Keto-Tokoi, Anna. 2017. Mitä osallisuus on? Osallisuuden viitekehystä rakentamassa. Helsinki: Terveysten ja hyvinvoinnin laitos (THL). Työpaperi 33/2017.
- Jaakola, Vesa. 2012. Nuorten osallisuus ja vaikuttaminen kulttuurisessa nuorisotyössä. Helsingin kaupungin nuorisoasiainkeskus.
- Jyväskylän yliopiston kielikeskus - Opi oppimaan i.a. Oppimistyyli. viitattu 15.8.2017 <https://kielikompassi.jyu.fi/opioppimaan/oppimistyyli.htm>
- Järvilehto, Lauri 2014. Hauskan oppimisen vallankumous. Jyväskylä: PS-kustannus
- Kallioniemi, Arto 2004. Uskonnonpedagogiikka lapsityön taustalla. Teoksessa Heinonen, Leena; Luodeslampi, Juha; Salmensaari, Leena ja Ahlstrand, Salla (toim.) Lapsityön käsikirja. Helsinki: Kirjapaja Oy.
- Kirkkohallitus 2013. Kirkkolaki, Kirkkojärjestys, Kirkon vaalijärjestys, Kirkon säädöskokoelma. Helsinki: Kirkkohallitus. [http://sakasti.evl.fi/julkaisut.nsf/2E43A3ACC371AAEFC2257E2E0012D532/\\$FILE/Kirkkolains%C3%A4%C3%A4d%C3%A4nt%C3%B6_2013_verkkoversio.pdf](http://sakasti.evl.fi/julkaisut.nsf/2E43A3ACC371AAEFC2257E2E0012D532/$FILE/Kirkkolains%C3%A4%C3%A4d%C3%A4nt%C3%B6_2013_verkkoversio.pdf)
- Koivisto, Johanna; Paalanen, Helena ja Siukonen, Antti 2010. Ihan Sama eilen, tänään ja ikuisesti - opettajan opas. 2. painos. Helsinki: LK-kirjat.
- Lindfors, Helena 2008. Perinne Elämäksi. Teoksessa Jouko Porkka(toim.) Johdatus kristilliseen kasvatukseen. Helsinki: LK-kirjat.
- Luoma, Tuomas 2017. Joutjärven kappalainen. Henkilökohtainen tiedonanto 11.9. Lahti.

- Muhonen, Mervi & Tirri, Kirsi 2008. Mitä on kristillinen kasvatus? Teoksessa Jouko Porkka (toim.) Johdatus kristilliseen kasvatukseen. Helsinki: LK-kirjat.
- Mäkinen, Aulikki 2008. Lattiakuvat – Käytännön uskonnon pedagogiikkaa. Teoksessa Jouko Porkka (toim.) Johdatus kristilliseen kasvatukseen. Helsinki: LK-kirjat.
- Opetushallitus 2014. Perusopetuksen opetussuunitelman perusteet. Määräykset ja ohjeet 2014:96. Helsinki: Opetushallitus. Viitattu 4.11.2017. http://www.oph.fi/download/163777_perusopetuksen_opetussuunitelman_perusteet_2014.pdf
- Pruuki, Lassi 2008. Ilo opettaa. Helsinki: Edita Publishing Oy.
- Pruuki, Lassi 2010. Rippikoulun pikkujättiläinen. Helsinki: LK-kirjat.
- Pulkkinen, Jari 2017. Rippikoulu uudistuu yhä nuorilähtoisemmäksi. Viitattu 20.02.2018 <http://www.kirkonkello.fi/rippikoulu-uudistuu-ya-nuorilahtoisemmaksi/>
- Puuronen, Anne 2014. Etsivän katse – etsivä nuorisotyö ammattina ja ammatin alan kehittäminen – näkökulmia käytännön työstä. Viitattu 20.2.2018. http://www.nuorisotutkimusseura.fi/images/julkaisuja/etsivan_katse.pdf
- Raamattu. Suomen evankelisluterilaisen kirkon kirkolliskokouksen vuonna 1992 käyttöön ottama suomennos. Helsinki: Kirjapaja.
- Riihimäki, Niina 2005. Erilainen Oppija. Teoksessa Terhi Paananen & Hans Tuominen (toim.) Nuorisotyön käsikirja. Helsinki: Kirjoittajat ja Kirjapaja Oy.
- Rippikoulusuunnitelma 2017. Suuri ihme, rippikoulusuunnitelma. [http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/0/EADD755F3D7D5D6EC225804F00359B21/\\$FILE/Suuri%20ihme%20+%20Rks2017.pdf](http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/0/EADD755F3D7D5D6EC225804F00359B21/$FILE/Suuri%20ihme%20+%20Rks2017.pdf)
- Räsänen, Antti 2008. Kristillinen kasvatus teoriassa ja käytännössä. Teoksessa Jouko Porkka (toim.) Johdatus kristilliseen kasvatukseen. Helsinki: LK-kirjat.
- Tuominen, Hans 2005. Elän ja hengitän – nuoren spiritualiteetti. Teoksessa Terhi Paananen ja Hans Tuominen (toim.) Nuorisotyön käsikirja. Helsinki: Kirjapaja Oy.

LIITE 1 – Työvihko

Ohjeita ja vinkkejä opettajalle

Kunkin aiheen alussa on muutama lause aiheen sisällöstä. Näiden alkusanojen tarkoituksena on esitellä käsiteltävää aihetta ja auttaa nuorta aiheen pohdinnan alkuun. Tunnin alussa kannattaa kehottaa nuoria lukemaan kunkin aiheen alku-sanat.

Käytä monipuolisia työtapoja. Vältä luennointia. Tarkoitus on, että nuori tutustuu itse aiheeseen annettujen tehtävien ja kysymysten kautta. Tehtäviä voidaan tehdä yksittäin, pareittain tai ryhmissä. Työtapojen valinnalla opettaja voi tukea yhteisöllisyyttä. Oppimista ja ymmärrystä rakennetaan vuorovaikutuksessa toisten kanssa. Etenkin toiminnalliset työtavat sekä eri aistien käyttö ja liikkuminen auttaa nuorten aktivoinnissa. Oppimistilan tulee olla viihtyisä ja kalusteet tulee järjestää siten, että katsekontakti, liikkuminen ja yhteistyö ovat niin helppoa kuin mahdollista. Muista, että mikään opetus ei takaa oppimista, ellei nuori itse ole aktiivinen ja innostu asiasta.

Kysymyksillä on tärkeä rooli opetuksessa. Kysymysten avulla kartoitetaan nuorten kokemuksia ja ajatuksia käsiteltävästä asiasta. Kysymyksillä autetaan nuorta soveltamaan tietoa tai kehittämään ajatusta eteenpäin. Kyseleminen kuulostaa yksinkertaiselta, mutta hyvien kysymysten asettelu ja käyttäminen vaativat opettajalta kokemusta sekä harjoittelua. Käytä avoimia kysymyksiä, joihin ei voi vastata vain kyllä tai ei. Hyvä kysymys on lyhyt ja selkeä. Vältä moniosaisia kysymyksiä. Nuori ei yleensä tiedä mihin hänen pitäisi vastata. Jos kysymykset tuntuvat joillekin liian hankalilta, yritä avata ja selkeyttää niitä suullisesti. Kysymyksiin kannattaa tutustua ennen opetuksen pitämistä ja miettiä minkälaista pohdintaa kullakin kysymyksellä olisi tarkoitus saada aikaiseksi. Nuorten vastauksia kysymyksiin käydään läpi opettajan ohjauksella.

Keskustelu on tärkeä osa opetusta. Keskustelussa nuoret voivat ottaa kantaa toistensa puheenvuoroihin ja osallistuvat aktiivisesti käsiteltävään aiheeseen. Opettajan rooli keskustelussa on pitää huolta keskustelun kulusta, esimerkiksi

jakamalla puheenvuoroja. Muista, että keskustelu vaatii myös kuuntelutaitoa opettajalta. Opettajan tulee huomioida erityisesti ryhmän hiljaisimmat antamalla heille tilaa ilmaista omat näkemyksensä.

Työvihkoon on lueteltu kuhunkin aiheeseen liittyviä sopivia Raamatunkohtia. Opettajan on tarkoitus tutustua Raamatunkohtiin ennen opetusta. Raamatunkohtien tarkoitus on myös auttaa nuorta löytämään aiheeseen liittyviä tekstejä Raamatusta ja tehdä Raamattua tutuksi. Näin Raamattu kulkee mukana kaikissa aiheissa. Raamatunkohtiin liittyy myös kysymys, joka pyrkii ohjaamaan suuntaa, miten nuoret pohtivat kyseisen Raamatunkohdan sisältöä. Kaikki Raamatunkohdat eivät suinkaan avaudu nuorille automaattisesti. Näissä tapauksissa olisi hyvä, jos opettaja selkeyttää sitä, minkä takia kyseinen Raamatunkohta liittyy aiheeseen ja miksi se on merkittävää.

Aiheen käsittelyn lopuksi opettaja voi keskusteluttaa ryhmää esimerkiksi kysymyksellä: ”Mitkä olivat aiheen kolme tärkeintä asiaa”. Ryhmältä tulevat vastaukset voi kirjoittaa yhdessä ylös fläppitaululle. Näin voidaan korostaa aiheen ydinkohtia.

On kuitenkin hyvä huomata että, työ nuorten parissa ei ole vain opetustyötä. Se ei ole pelkkiä raamattuluentoja, puheita ja työskentelyjen teettämistä. Se on ensisijaisesti nuorten kohtaamista. Nuorille on hyvä antaa mahdollisuus vaikuttaa opiskelutapaan. Nuorten kanssa voi esimerkiksi keskustella tehdäänkö tehtävä yksittäin tai parityönä. Muista että rippikoulun ytimessä ovat nuoret. Rippikouluja pidetään heitä varten. Rippikoulun tulee palvella heidän oppimistaan ja kasvua kristittyinä.

Jokainen opettaja päättää kuitenkin osaltaan rippikoulun opetuksen lopullisesta toteutuksesta. Opettaja voi valita aiheiden järjestyksen ja toteutuksen aina joustavasti. Kuhunkin aiheeseen voidaan käyttää aikaa eri tavoin. Jonkin aiheen käsittelyyn voi mennä tunti, kun toiseen voidaan käyttää tarvittaessa enemmän aikaa. Kun nuori kiinnostuu, tapahtuu myös oppimista.

Työvihko on toteutettu tarkoituksella helposti muokattavaksi aineistoksi. Voit muokata sitä sopimaan omaan opetukseesi. Myös aiheeseen liittyvien kuvien käyttö auttaa opetuksessa. Työvihkoon on kirjoitettu vastaukset niihin tehtäviin, joihin on olemassa ns. "oikeat vastaukset". Tulosta työvihon sivut oppilaille ilman näitä hakasuluissa olevia vastauksia. Tulosta myös muutama tyhjä sivu nuorten omille muistiinpanoille jokaisen aihealueen jälkeen.

Hyvää ja antoisaa opetuskokemusta!

1. Raamattu

Alkusanat:

Raamattu on kristittyjen tärkein kirja. Se on kristityn matkaopas uskoon ja elämään. Raamattu on ihmisen kirjoittama kirja, mutta se on Jumalan puhetta ihmisille. Kristinuskon mukaan Raamattu kertoo siitä, millainen Jumala on. Raamatun kautta jokainen ihminen voi oppia lisää Jumalasta. Raamattu pitää sisällään paljon kertomuksia siitä, mitä aiemmin eläneet ihmiset ovat kokeneet. Vanha testamentti kertoo Israelin kansan vaiheista ja yhteydestä Jumalaan. Uusi testamentti kertoo etenkin Jeesuksen elämästä ja merkityksestä.

Tehtävä 1. Laita seuraavat Raamatun tapahtumat aikajärjestykseen:

- Pako Egyptin orjuudesta [5]
- Jeesuksen syntymä [8]
- Paavalin lähetysmatkat [11]
- Pyhän hengen vuodattaminen [10]
- Luominen [1]
- Jeesuksen ylösnousemus [9]
- Vedenpaisumus [3]
- Syntiinlankeemus [2]
- Jumalan lupaus Abrahamille [4]
- Paavalin vangitseminen [12]
- Luvatus maan löytäminen [6]
- Kuninkaat hallitsevat Israelia [7]

Tehtävä 2.

Suoritetaan ryhmissä. Jokaiselle ryhmälle annetaan Raamatunkohdat, joista jokaisesta löytyy jokin esine tai asia jonka voi kuvata. Ryhmän pitää etsiä Raamatunkohdat raamatusta ja käydä kuvaamassa ensimmäinen asia, mikä raamatunkohdasta löytyy. Jokaisesta Raamatunkohdasta pitää saada kuva ja sen jälkeen ryhmä voi palata paikoilleen. Lopuksi kootaan kuvat yhdessä, niin että

kaikki näkevät mitä muut ovat kuvanneet. [Kannattaa hyödyntää teknologiaa, niin että jokainen kuva saadaan heijastettua tykiltä]

[Hes. 1:16 – Pyörä] [Joh. 11:41 – Kivi] [1. Moos. 7:20 – Vesi] [1. piet. 1:24 – ihminen] [Job 14:2 – Kukka] [Dan. 7:5 – Eläin] [Joel 1:16 – Ruoka] [Hepr. 3:4 – Talo] [Hes. 44:18 – Päähine] [Ps. 121:6 – Aurinko]

Kysymyksiä:

- Mistä osista Raamattu koostuu?
- Pohtikaa, miten Raamattua tulisi tulkita? [tähän voi jälkeinpäin kertoa, miten kristityt tulkitsevat Raamattua]
- Miksi Raamattu on meille kristityille tärkeä?

Raamatunkohtia:

- Matt 4:4
- 2.Tim. 3:15-17
- 2.Piet. 1:20-21

Mitä nämä Raamatunkohdat kertovat sinulle Raamatun merkityksestä kristityille?

2. Jumala

Alkusanat:

Jumala on suurempi kuin kukaan voi käsittää. Jumala on kaiken luoja ja ylläpitäjä. Jumala vaikuttaa maailmassa edelleen ja rakastaa jokaista ihmistä tasavertaisesti. Jumala toimii ihmisten välityksellä. Jokainen kokee Jumalan hieman eri tavalla.

Tehtävä 1.

Piirrä kuva, joka jollain tavalla kertoo siitä, mitä sinulle tulee mieleen sanasta Jumala. Kerro parillesi, mitä haluat kuvallasi kertoa. Tehtävässä tärkeintä ei ole piirustustaito, vaan se mitä sinulla tulee Jumalasta mieleen.

Tehtävä 2.

Mieti ensin itseksesi Jumalan olemusta: Jumalan suuruutta, rakkautta ja kuvauksia Jumalasta. Keskustele sitten aiheesta parisi kanssa. [Toteuta tätä tehtävää vasta, kun näitä asioita on käsitelty tunnilla]

Kysymyksiä:

- Millainen on Raamatun luomiskertomus?
- Miten Raamatun ja tieteen näkemykset yhtyvät/poikkeavat toisistaan?
Kumpi on mielestäsi oikeassa vai ovatko molemmat oikeassa?
- Miten voimme tietää Jumalasta?
- Millainen vastuu meillä ihmisellä on luomakunnasta?

Raamatunkohtia:

- 1. Moos. 2:1-4
- Ps.139:1-18

Miten kuvailisit Jumalaa näiden kohtien perusteella? Mitä eri puolia nämä Raamatunkohdat Jumalasta kertovat?

3. Kymmenen käskyä ja laki

Alkusanat:

Jumala antoi Moosekselle 10 käskyä. Käskyt ovat Jumalan ihmisille antamia ohjeita, joiden mukaan on hyvä elää. Jumalan ohjeita ja käskyjä noudattamalla toimii parhaiten itseään ja toisia ihmisiä kohtaan.

Tehtävä 1. Kirjoita ylös kymmenen käskyä. Mieti jokaista käskyä kerrallaan ja pohdi kuinka se on vaikuttanut Suomen lakeihin?

Tehtävä 2. Kuvittele olevasi Jumala. Millaiset kymmenen käskyä sinä antaisit ihmisille nykymaailmassa? Lopuksi kootaan käskyt yhteen ja tarkastellaan, minkälaiset käskyt olivat kaikista yleisimpiä. Mikä käskyistä olisi kaikkein tärkein?

Kysymyksiä:

- Miksi maailmassa on lakeja?
- Miksi Raamatussa on ohjeita ja lakeja?

Raamatunkohtia:

- Matt.5:17-19
- Matt. 7:12
- Matt.22:34-40
- 2.Moos 20:1-17

Pohdi miksi Raamatun lait voi tiivistää rakkauden kaksoiskäskyyn?

4. Oikea ja Väärä

Alkusanat:

Aina ei ole helppoa tietää mikä on oikein ja mikä väärin. Joistakin asioista sen sijaan on helpompaa tietää oikea ja väärä. Raamattu ja Jumala auttavat meitä löytämään sen mikä on oikein. Jumalan armo ja anteeksianto vapauttavat meidät synnistä. Jeesus on sovittanut ristinkuolemassa sinun syntisi.

Tehtävä 1: Syntiinlankeemus

Ottakaa itsellenne pari tai muodostakaa pieni ryhmä. Aluksi palauttakaa mieleen Raamatun kertomus syntiinlankeemuksesta. (1.Moos. 3:1-19). Valitkaa ryhmänne keskeltä jokaiselle rooli syntiinlankeemuksesta (Aatami, Eeva tai käärme). Miettikää, keskustelkaa ja esittäkää toisillenne millä perusteilla valitsemanne hahmo voisi perustella että ei ole syyllinen syntiinlankeemukseen.

Tehtävä 2: Moraali

[Janatyöskentely, missä ohjataan nuoria osoittamaan mielipiteensä erilaisissa moraalisisissa kysymyksissä. Kannattaa laittaa nuoria liikkumaan eri puolille huonetta eri vaihtoehtojen mukaan. Päätöksistä voi herättää lisäkeskustelua, siitä miksi kukakin valitsi kyseisen ratkaisun. Työskentelyn jälkeen tai aikana kannattaa nostaa keskusteluun ajatus, että aina ei ole yhtä oikeaa päätöstä ja joskus oikein tekeminen voi olla hankalaa. Raamattu antaa tiettyjä raameja, mutta ei voi vastata jokaiseen yksilölliseen tilanteeseen.] Mietitään vuorotelle seuraavia väittämiä, joissa kuvaillaan erilaisia moraalisia päätöksiä. Opettajan johdolla voitte asettua huoneessa eri puolelle sen mukaan, mikä olisi teidän mielestänne oikea valinta missäkin tilanteessa. Valitkaa ratkaisu kumpi olisi teidän mielestänne enemmän oikea kussakin tilanteessa.

- Ystävä juuri kävi parturissa ja hänen hiuksensa eivät näytä sinusta hyvältä. Hän kysyy mielipidettäsi hiuksistaan. Valehtelisitko vai kertoisitko totuuden?

- Joku murtautuu taloosi ja et tiedä onko hän ryöstämässä sinua vai onko hän kenties uhka sinulle. Sinulta löytyy ase, jolla voisit ampua murtautujaa. Ampuisitko vai etkö?
- Isäsi loukkaantuu vakavasti teidän ollessa mökillä ja hän ei pysty ajamaan sairaalaan. Sinulla ei ole korttia, mutta osaat ajaa jotenkuten ja ambulanssilla kestäisi kauan tull mökille asti. Ajaisitko vastaan vai odottaisitko ambulanssia mökillä?
- Kaverisi kertoo olevansa masentunut, mutta kieltää sinua puhumasta siitä kenellekään. Saadakseen apua sinun pitäisi kertoa hänestä eteenpäin. Kertoisitko vai etkö?
- Lapsesi on vakavasti sairastunut ja sinulla ei ole varaa hänen lääkkeisiinsä. Sinulla tulee tilaisuus vastaan, että voisit varastaa rahat hänen lääkkeeseensä viattomalta ihmiseltä. Varastaisitko vai et?
- Ystäväsi hakataan sairaalakuntoon ja tiedät kuka sen teki, mutta sinulla ei ole todisteita rikoksesta. Kostaisitko asian itse vai antaisitko viranomaisten mahdollisesti hoitaa rankaisemisen?

Kysymyksiä:

- Mitä tarkoittaa synti? Mikä kaikki on syntiä?
- Mikä on synnin seuraus?
- Mitä on perisynti ja tekosynti?
- Voiko ihminen olla synnitön?
- Mistä kristitty voi saada tietoa siitä mikä on oikein ja mikä on väärin?
- Mitä ovat ja tarkoittavat Rakkauden kaksoiskäsky ja kultainen sääntö?

Raamatunkohtia:

- Room. 7:14-21
- Room. 5: 12-13
- 1. Joh. 1:7-10

Mikä on synnin seuraamus oheisten raamatunkohtien mukaan?

5. Jeesus – Elämä ja opetukset

Alkusanat:

Jeesus eli maan päällä ja keräsi paljon kuuliijoita ja seuraajia ympärilleen. Jeesus puhui asioita, jotka hämmästyttivät ihmisiä. Nuo puheet vaikuttavat ihmisissä edelleen.

Tehtävä 1: 10 kysymystä [voi toteuttaa tietovisana tai ohjeistaa vaikka etsimään netistä]

- Kuinka monta opetuslasta Jeesuksella oli? [12]
- Mitkä neljä Raamatun kirjaa kertovat Jeesuksen elämästä? [Evanke-liumit]
- Kuka oli Jeesuksen äiti? [Maria]
- Minkä ikäisenä Jeesus kuoli? [33-36]
- Nimeä kolme Jeesuksen vertauksista? [Esim. tuhlaajapoika, laupias sa-marialainen, rikas mies ja Lasarus sekä kylväjävertaus]
- Missä Jeesus syntyi? [Betlehem]
- Mikä oli Jeesuksen ammatti? [Puuseppä]
- Kerro kolme Jeesuksen tekemää ihmettä. [Esim. vesi viiniksi, 5 leipää ja 2 kalaa, sairaiden parantaminen ja veden päällä kävely]
- Millä Jeesus ratsasti Jerusalemiin? [Aasilla]
- Kuka oli Jeesuksen ristiinnaulitsemisen aikaan Rooman maaherrana Je-rusalemissa? [Pontius Pilatus]

Tehtävä 2: Laita oheiset Jeesuksen elämänvaiheet numerojärjestykseen.
(Vinkki – Selaa Matteuksen evankeliumin otsikoita)

- Nousi kuolleista [11]
- Ristiinnaulittiin [9]
- Syntyi Betlehemissä [1]

- Kuoli ja haudattiin [10]
- Opetti [7]
- Teki ihmeitä [8]
- Keräsi opetuslapsia [6]
- Pakeni Egyptiin [2]
- Meni autiomaahan paastoamaan 40 päiväksi [5]
- Ilmestyi kuolemansa jälkeen opetuslapsille [12]
- Kastettiin [4]
- Vietiin temppeliin [3]

Tehtävä 3:

Valitkaa ryhmissä yksi Jeesuksen vertauksista ja tehkää siitä näytelmä. Muokkaa näytelmässä vertausta niin, että se sopisi paremmin nykypäivään. Tämän jälkeen jokainen ryhmä esittää oman näytelmänsä.

Kysymyksiä:

- Mitä tiedämme Jeesuksesta? (Tämän kysymyksen voi esittää myös ennen tehtäviä)
- Mikä oli Jeesuksen julkisen toiminnan vaikutus?
- Mitä tarkoittaa: Jeesuksen oli ihminen ja Jeesus oli Jumala?
- Miksi Jeesus tuli maan päälle?

Raamatunkohtia Jeesuksesta

- Jes. 53
- Matt. 5:1-12
- Matt. 8:1-13
- Raamatussa on paljon Jeesuksesta, näiden lisäksi voit tutustua muidenkin evankeliumeihin.

Miten kuvailisit Jeesusta näiden Raamatunkohtien perusteella? Minkälaisia luonteenpiirteitä sanoisit Jeesuksella olevan?

6. Jeesus – Jumalan poika

Alkusanat:

Jeesus ei opettanut vain hyvän elämän ohjeita. Hän kertoi olevansa maan päälle tullut Jumala – Jumalan Poika. Onko se todella totta? Tämä on koko kristinuskon tärkein kysymys.

Tehtävä 1: Sarjakuva

Selatkaa ryhmänä läpi Matteuksen evankeliumista luvut 26-28, jotka kertovat Jeesuksen viimeisistä hetkistä ja ylösnousemuksesta. Tämän jälkeen tehkää ryhmissä sarjakuva, joka kertoo Jeesuksen kuoleman ja ylösnousemuksen tärkeimmät hetket.

Tehtävä 2:

Pohtikaa yhdessä Jeesuksen kärsimyksen, kuoleman, hautauksen, ylösnousemuksen ja taivaaseen astumisen merkitystä. Pohtikaa miksi näitä tapahtumia pidetään kristinuskon keskeisimpinä tapahtumina uskomme kannalta. Kirjatkaa ajatuksianne ylös.

Kysymyksiä:

- Miksi Jeesus suostui ristiinnaulittavaksi?
- Mikä todistaa sen puolesta, että Jeesuksen ylösnousemus on totta?
- Mikä on ylösnousemuksen merkitys meille nykyään?

Raamatunkohtia:

- Matt. 28: 1-7
- Joh. 3:16

Miksi Jeesus kuoli näiden Raamatunkohtien perusteella? Miten pääsemme taivaaseen?

7. Kirkko ja seurakunta

Alkusanat:

Seurakunta kokoaa kristityt yhteen. Seurakunnalla on monenlaista toimintaa eri ikäisille. Jeesus kuvasi seurakuntaa, että se on kuin hyvä perhe. Seurakunta on paikka, jossa puhutaan Jumalasta ja kokoonnutaan rukoilemaan erilaisten asioiden puolesta. Voimme kaikki vaikuttaa seurakunnan toimintaan. Seurakunta-vaaleissa äänestysikäraja on 16 vuotta.

Tehtävä 1: Mitä toivoisit seurakuntasi toiminnaksi?

Tehtävä 2: Käy tutustumassa Joutjärven seurakunnan nuortentoimintaan:
www.jovinuoret.net #jovinuoret

Nuortenillat, Leirit, Saunaillat, Avoin raamattupiiri (=Avis) ja LIIDERI

Ryhmätehtävä: Kehittäkää ryhmässä seurakuntaan "unelmatilaisuus"

Kysymyksiä:

- Miten kristinusko levittäytyy ympäri maailmaa?
- Miten kristinusko ilmenee Suomessa ja maailmalla?
- Mitä tarkoittaa seurakuntayhteys?
- Miten kristinusko suhtautuu muihin uskontoihin?

Raamatunkohtia seurakunnasta

- Apt. 2:42-47
- Room. 1:11-12
- Ef. 1:22-23

Mitkä ovat seurakunnan ominaisuuksia näiden Raamatunkohtien perusteella? Miltä ne mielestäsi kuulostavat?

8. Usko ja rukous

Alkusanat

Jumala synnyttää ihmisessä uskoa. Silti me voimme omalla toiminnalla vaikuttaa siihen, kuinka usko vaikuttaa meidän elämässä. Rukouksen avulla voimme olla yhteydessä Jumalaan. Yhdessä lausuttu uskontunnustus, Isä meidän rukous ja Herran siunaus luovat turvallisuutta ja levollisuutta.

Tehtävä 1: Rukous

Kirjoita rukous sinulle tärkeistä asioista. Mitä haluaisit sanoa Jumalalle? Hiljenny välittämään rukouksesi Jumalalle.

Tehtävä 2: Jatka kirjoittamalla seuraavia lauseita

- Elämä/Maailma on täynnä haasteita mutta usko Jumalaan ...
- Rukoillessa on helpompaa ...

Tehtävä 3: Mieti jokin läheinen ystäväsi tai perheenjäsenesi. Mieti asioita, joita haluaisit rukouksessa pyytää hänelle ja hänen elämäänsä. puolestaan. Mitä pyytäisit? Mitä ajattelet hänen ja hänelle läheisten ihmisten tarvitsevan. Lopuksi hiljennytään kaikki hetkeksi, jotta voisit rukoilla tämän läheisen henkilösi puolesta ja pyytää hänelle näitä asioita.

Kysymyksiä:

- Mitä usko on?
- Miten usko syntyy?
- Mihin ihmiset uskovat?
- Mitä rukous on?
- Miksi ja miten rukoillaan?
- Vastaako Jumala rukouksiin?

Raamatunkohtia

- Jaak. 5: 13-18
- Fil. 4: 6-8
- Ef. 2: 8-9

Minkälaisia vaikutuksia rukouksella voi olla?

Katso mitä Efesolaiskirjeissä kerrotaan uskon syntymisestä.

9. Pyhä Henki ja kolminaisuus

Alkusanat:

Jumalasta sanotaan, että Hän on kolmiyhteinen Jumala - Isä, Poika ja Pyhä Henki. Jumalaa on vaikea ymmärtää ihmisen sanoin ja mielikuvin. Usko Jumalaan Isänä ja Poikana ja Pyhänä Henkenä on muotoiltu kirkon uskontunnustukseksi.

Tehtävä 1: Lauletaan yhdessä (tai luetaan) lauluvihosta laulu ”*Tule Pyhä Henki*”. Millaisia Pyhän Hengen tehtäviä voit löytää tästä laulusta? Keskustellaan ryhmissä näistä tehtävistä.

Tehtävä 2: Käykää kuvaamassa pareina kännykällä jotain asiaa missä on jonkinlaista näkymätöntä voimaa, jota ei voi silmin havaita, mutta sen vaikutuksen pystyy huomaamaan. Tämän jälkeen kuvat lähetetään opettajalle. Valmistaudu kertomaan mikä näkymätön voima kuvassa vaikuttaa. [Opettaja. Mieti kuinka voit esittää kuvat.]

Kysymyksiä:

- Mikä on Pyhä Henki?
- Mitkä ovat Pyhän Hengen tehtävät?
- Mitä tarkoittaa kolmiyhteinen Jumala? 1 Jumala – 3 persoonaa.

Raamatunkohtia

- Joh. 7: 37-39
- Apt. 2: 1-12
- Room. 8: 9,14-17

Mitä nämä Raamatunkohdat kertovat Pyhästä Hengestä?

10. Seurustelu ja rakkaus

Alkusanat:

Ihminen on kokonaisuus. Ihminen on ruumiillinen, henkinen, hengellinen, emotionaalinen, sosiaalinen ja seksuaalinen yksilö. Jokaisella ihmisellä on tunteita. Ihastuminen ja rakkaus ovat voimakkaita tunteita ja osa ihmisen elämää. Seksuaalisuus on Jumalan lahja, eikä sitä tarvitse häpeillä.

Tehtävä 1: Mieti millaisiin piirteisiin sinä ihastut?

Tehtävä 2: Minkälainen seurustelukumppani haluaisit itse olla? (nyt tai tulevaisuudessa)

Tehtävä 3: Minkälaisia asioita arvostat seurustelukumppanissa? (nyt tai tulevaisuudessa)

Kysymyksiä:

- Millaisena näen itseni?
- Millainen on ihminen Jumalan silmissä?
- Mitä eroa ja yhteistä on ihastumisella, seurustelulla ja avioliitolla?
- Miten kunnioitat toista ihmistä ja hänen rajojaan?

Raamatunkohtia

- 1.Kor. 13: 4-7
- Ef. 5:33
- 1.Kor. 7:3-4

Miten kumppaniaan tulisi kohdella näiden kohtien perusteella?

11. Perhe ja ihmissuhteet

Alkusanat:

Perhe on tärkeä yhteisö meille kaikille. Perheitä on monenlaisia. Jeesus kehotti ihmisiä huolehtimaan perheestä, mutta huomioimaan ja auttamaan ihmisiä myös sen ulkopuolella. Jeesukselle olivat tärkeitä myös sellaiset ihmiset, joilla ei ollut läheisiä ihmisiä ympärillään.

Tehtävä 1:

Kirjoita kirje kotiväellesi tai jollekin läheiselle ihmiselle. Kirjeessä voit kertoa mitä hän merkitsee sinulle ja miksi hän on sinulle tärkeä. Voit myös kirjoittaa mitä ominaisuuksia arvostat hänessä ja kertoa hänelle mitä pidät hänen vahvuuksinaan.

Tehtävä 2:

Kuvittele, että sinulla olisi rippikouluikäisiä lapsia. Minkälainen vanhempi sinä olisit? Mitä tekisit samalla tavalla kuin omat vanhemmat ja mitä eri lailla? Mitä ohjeita ja määräyksiä antaisit lapsillesi? (Esimerkiksi: koulusta, seurustelusta, päihteistä, kotitöistä jne.)

Kysymyksiä:

- Millaisia erilaisia perheitä tiedät?
- Mitä kuuluu hyvään perhe-elämään?
- Mitä ei kuulu hyvään perhe-elämään?

Raamatunkohtia joihin voit tutustua

- 1.Tim. 3:4-5
- 2. Moos. 20:12

Miten meidän tulisi käyttäytyä muita ihmisiä kohtaan?

12. Sakramentit ja kristityn elämää

Alkusanat:

Jokaisen kristityn elämässä toistuvat samanlaiset vaiheet. Kaste ja ehtoollinen ovat Jumalan / Jeesuksen asettamia pyhiä sakramentteja, joita ihmisiä kehoitetaan toteuttamaan. Kasteessa Pyhä henki lahjoittaa ihmiselle uskon. Ehtoollisella käyminen on osa jumalanpalveluselämää ja keskeinen kristillinen tapa. Ehtoollinen vahvistaa yhteyttä kristittyjen välillä.

Tehtävä 1:

Muodostakaa ryhmät joissa suunnittelette yhdessä lapselle kastejuhlan. Asioita mitä teidän tulisi miettiä on: Mikä nimi lapselle, minkälaisia kummeja pyydätte lapselle, mitä virsiä tilaisuudessa lauletaan, missä kastejuhla pidetään, kuinka isot juhlat järjestetään ja kenet papin pyydätte kastamaan lapsen?

Tehtävä 2:

Kuvittele olevasi Jeesuksen paikalla järjestämässä viimeistä ehtoollista. Mitkä ruoka-aineet sinä valitsisit ehtoollisen viettoon? perustele vastauksesi.

Paritehtävä: Ehtoollinen – Millaisia asioita kuuluu hyvään ruokahetkeen?

Kysymyksiä:

- Mitä ovat sakramentit?
- Mitkä ovat kristityn elämän eri vaiheita?
- Mitä erilaisia tapahtumia ja asioita kuuluu seurakunnan toimintaan?
- Mikä on kirkkovuosi?
- Kuinka uskonelämää hoidetaan?

Raamatunkohtia

- Matt. 28:18-19
- Luuk 22:14-20

Miksi me nykyäänkin kastamme ihmisiä ja vietämme ehtoollista?